

ГОЛОС України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

№ 25

Середа, 6 лютого 1991 року

Ціна 10 коп.

Українські діачато цікаяться по світових ринках краси і мудрості вже протягом кількох століть — задопомога в Настю Роксолону. Від нас у захваті не лише Африка то Арабський Схід — мешканці усього отримала титул «Міс Америка».

І тільки четвертий рік наші красуні офіційно виступають на вітчизняних та міжнародних конкурсах краси.

А власний національний конкурс краси відбувся оце вперше — 2-3 лютого у Палаці культури «Україна». Організатори — Український Фонд культури, Українське відділення кінофону СРСР, Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном, центр сокультропрогра «Статус». Серед спонсорів — сінгапурська фірма «Мікро дизайн Пті. Лтд», людянсько-австрійське СП «Комітертек», швейне об'єднання «Евіс» (Миколаїв), СП «Аск-Гейм» (Брест), Київська асоціація народної дипломатії та інші. Володаркою призу глядацьких симпатій та корони переможниці стала 17-річна київська студентка Ольга Овчаренко (на фото).

Фоторепортаж під рубрикою «Дзеркало» читайте на 9-й сторінці.

У МОСКВІ відбулася зустріч представників Білорусії, Казахстану, Російської Федерації та України, на якій розглянуто комплекс питань розвитку зв'язків між республіками та їх спільного внеску в підготовку й укладення договору про Союз суверенних держав.

П повідомляють, що кількість міст у країні, де здійснюється спільне патрулювання працівників міліції і військовослужбовців, збільшилася на третину і становить 86 населених пунктів.

Чи все врахували народні депутати і фактично розробляючи «середньомісний» законопроект та Концепцію про життя населення України на території з підданством різним радянському асудування? На це запитання відповідають наші читачі у добірці матеріалів на 3-й та 6-й сторінках.

За Союз. Але за який? Хіба є народи, які проти спільності у дружбі? Чому не може бути Союзу, не дитинячий захист, а той, який складається фактично шляхом підписання договорів між республіками? Про це йдеться в статті «Підписання і наслідки» 12, 13 і 14 сторінках газети.

ЗУСТРІЧІ Л. М. КРАВЧУКА З КЕРІВНИКАМИ ШВЕЙЦАРСЬКОЇ КОНФЕДЕРАЦІЇ

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради
Української РСР

Головний редактор
Сергій
ПРАВДЕНКО

Редакція:

Олександр БІЛИК
заступник головного
редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного
редактора

Олександр
СЕМЕЛЯНОВ
член-кореспондент
АН УРСР

Володимир
КРАСНОДЕМСКИЙ

Леонід
САМОЙЛЕНКО
заступник головного
редактора

Борис
СИДОРЕНКО
заступник головного
редактора

Анатолій
СОЛОНСКИЙ

Віталій СУДДА
відповідальний
секретар

Засновник —
Верховна Рада
Української РСР.

Адреса редакції:
УРСР, 252047

Київ, 47, вул. Нестерова, 4

Регістри
не реєструються

не повертаються

Друк авторів

публікації в «Голосі

України» не завжди

збігається з точкою

зору редакції.

Індекс 60955.

Тираж 165.658.

Передплата ціна
на рік 19 крб. 30 коп.

Газета виходить

5 разів на тиждень.

У аторок — на

3 сторінках,

середу, суботу,

п'ятницю та вівторок —

на 16 сторінок.

УВАГА!

У замітку

з технологією аліпсу
газети друку «шошті»
[9-16 стор.] вкладено
між 4 і 5 сторінками.

Дні роботи Всевітнього економічного форуму стали для Голови Верховної Ради Української РСР Л. М. Кравчука днями по-справжньому плідних контактів. Поряд з багатьма зустрічами з представниками міжнародного бізнесу відбулися бесіди з членами уряду Швейцарської конфедерації, начальником Федерального департаменту економіки Ж.-П. Деламором, державним секретарем Федерального департаменту законорядних справ К. Жакобі.

Відбулася зустріч Л. М. Кравчука з президентом Швейцарської конфедерації Ф. Нотті.

Голова Верховної Ради УРСР підкреслює, що відповідно до декларації про державний суверенітет України республіка має намір активізувати зусилля по розвитку зв'язків з Швейцарією, інтенсифікувати у європейські та світові співтовариства.

Зустріч проходила в атмосфері Всевітнього економічного форуму, і цілком зрозуміло, що значуща в бесіді приділялася проблемам, які обговорюють його учасники. Керівники Швейцарії аналізували великий інтерес наспереди до питань переходу України до ринкової економіки з перспективами встановлення власної фінансової системи, докрана введення своєї грошової одиниці, роздержавлення власності та її приватизації, але також цікавилися можливістю ефективного економічного співробітництва між Україною РСР та Швейцарією.

Під час бесіди Л. М. Кравчук наголосив, що Україна обрала шлях державного суверенітету і не заперечує його, бо це в інтересах українського народу. Парламент Української РСР виступає за економічне співробітництво між республіками нового Союзу.

але на засадах справедливості і екавалентного обміну продукцією.

Голова Верховної Ради УРСР підкреслює: ми готові до широкого співробітництва з міжнародною і швейцарською бізнесом у різних сферах, насамперед таких, які конв'єрсія оборонних галузей, впровадження прогресивних технологій, переробка сільськогосподарської продукції, використання мінеральних сировини, відходів агрильної та металургійної промисловості тощо. Це не перше слово. На третій сесії Верховної Ради Української РСР будуть закладені юридичні основи і гарантії такого співробітництва. Йдеться про прийняття закону Української РСР про економічну діяльність та ряд інших законодавчих актів, які регулюватимуть питання інвестицій, залучення іноземних розрахунків та інші ключові проблеми цієї сфери. Такі підходи до співробіт-

ництва були схвалюючи зустріч представниками швейцарського уряду, які, в свою чергу, висловили готовність максимально сприяти розвитку достовірних зв'язків і обидви в цьому підтримку.

Л. М. Кравчук президентом Швейцарії та начальником Федерального департаменту економіки цієї країни відвідає Україну. Запрошення були з відкритим листом.

У бесіді з керівниками Швейцарської конфедерації брали участь Надзвичайний Повноважений Посол СРСР у Швейцарії З. Г. Новикова, постійний представник Української РСР при відділенні ООН та інших міжнародних організацій у Женеві А. А. Оздовський, директор Міжнародного інституту менеджменту (МІМ — IMI), член-кореспондент АН УРСР О. Г. Білоус.

Кор. Упрінформ.

НЕЗГАСАЮЧИЙ БІЛЬ ЧОРНОБИЛЯ

Парламентська хроніка

Так що з Чорнобелем? «Дякую» ми чи шукаємо? Нездійснені запитання не спонукають від чорного полум'я чотирьох реакторів чи можна від нього чекати чогось заздалегідь. Прощучи реакційні запитання через групу вод, заручаючи асе доволу, чи можемо спокійно пити молодішу воду?

Ці питання і досі тривожать нас, примушують від першої-ліпшої чутки або плітки нервово здригнутися, нахиливши зацікавлених роз'їзистів спеціалістів через газети, радіо і телебачення.

А куди подінешся? Нас стійливо обурювали, стійливо приховували правду, списуючи все на радіофобію, що мимовільно ліришу у все найгірше...

Не знаю ж, що пошуки правди, чистоті правди про Чорнобиль випливали на одне з чільних місць при обговоренні цього питання на сесії Верховної Ради УРСР. І з доповіді Голови Постійної Комісії з питань чорнобильської катастрофи В. Яворівського, і в співдоповіді, і виступах, запитаннях та репліках не раз наголошувалося: правда і тільки правда зможемо нас звільнити від страшної чорнобильської бди. Бо лише правдива інформація мобілізує людину на дії, допомагає прийняти точні, єдино вірні рішення. Більше помилок ми не можемо допускати.

Що ж, сьогодні, заздалегідь, всі ми — і ті, що були в залі, і ті, що приїхали до радіоприймачів та екранів телевізорів, одержали, хочеться вірити, не відомого, але оголошену правду про минуле й майбутнє людей, які пройшли через некро Чорнобиля, фізичний страх і самотність, і все, що довкола неї, і головне, неспішні цифрові розклади, що нам треба зробити на ділі, щоб дивні запитання ядерного монстра і почуватися спокійніше, маючи під боком того сусіда.

І учени, і фахівці, всі, хто має «пастя» постійно спил-

куватися з Чорнобелем, склали цього разу прямо: атом не чудо, продовжує загрожувати нам і далі. Сарофаніни не випускає більше радіації, ніж «здоро» атомні станції. Однак у ньому немає тріщин, «дрок», ослаблених конструкцій, які при більш-менш значному коливанні землі — хай це буде землетрус або інше стихійне лихо, може перейти до нової бди. Та й сама захисна система не зможі надійно нас уберегти від вибуху в середині запального реактора.

Немає повної гарантії захисту від просочування радіаційних часточок в ґрунти і води. Стійкість засадичного зростання онкологічних захворювань у тих, хто «дорігнувся» до Чорнобиля, не продовжує жити в ізоляційній камері.

Що ж робити? Не тікати ж усього українському народові світ за очі. Та й куди? Вихід один: не припиняти свою пильність, а літати. Рі-

шуче, напелюглино, не очікуючи милостині від нього, судячи з виділених найілюстрацій на лекційно-інформаційній аварії, більше боїтеся за Росію, Вілорусію, а потім уже — Україну.

Ці конкретні дії з необхідних розрахунків запрограмовані в документах, які повинна Верховна Рада України перевести в акти закону. Ось вони: «Концепція проживання населення на території з підвищеним рівнем радіоактивного забруднення наслідком катастрофи на Чорнобильській АЕС», закон «Про статус території, що зазнала радіоактивного забруднення наслідком чорнобильської катастрофи» та «Про статус громадян, які постраждали наслідком чорнобильської катастрофи».

Характеризуючи подані документи і докрана зупинившись на Концепції, в якій — витоки закону, Володимир Яворівський сказав:

— Ми врахували той са-

тові юрми, світовий досвід, всі ш норми більш-менш враховані нами. Я повинен сказати, що виконистали і багато шахів цієї «Земного Сіту», спили «Чорнобиль», Академії Наук, з нами працювало дуже багато вчених. Однак тут багато те знакі запитань. І не треба думати, що ми, прийнявши цю Концепцію, схвалюючи її, вирішили всі питання одразу. На превеликий жаль, система, наукові підходи до того, як надійно справитися з усіма проблемами, чи не зможі деоноалі. Через те ми аиходимо із того реального, що повинно значимо м'ягко застерти нас від бли і, рідусім, маємо на увазі проблему відселення людей з ураженої зони. Згідно нашої Концепції, ми беремо двостатий період відселення. Перший — це безумовний, де існує особлива загроза здоров'ю людей, а другий — це гарантований, або добродіальний.

Численні виступаючи, яких цього разу набралось понад сто чоловік, не тільки аналізували доповіді і співдоповіді, а висловили суттєві доповнення до законопроектів. Керували ними, як видно з характеру виступів, єдине багатоголосе Верховного Радого, відзначається в реальному житті. Аж де і це питання не вперше обговорюють депутатами. То може відомо надати нас відповідально ставитися до законів і рішень, які виробляються ініційним державним органом?

Анатолій

КРАСЛЯНСКИЙ.

Володимир ЯВОРІВСЬКИЙ: «Я — оптиміст. Нерозуміння подолаємо, якщо будемо чесними перед народом України. Інакше аякись не може габувати».

Фото Петра ПРИХОДЬКА.

Чорнобильська аварія — це глобальна екологічна катастрофа техногенного характеру з величезними довготривалими медико-біологічними, економічними та соціально-психологічними наслідками. Вона безпосередньо вплинула на здоров'я, життя і побут мільйонів жителів України, охопила значну частину її території. Подолання цих наслідків потребує багаторічних комплексних заходів та капітальних витрат.

Метою даної концепції є визначення принципів і критеріїв дій для об'єднання заходів, що дозволять максимізувати або зменшити можливий негативний вплив наслідків чорнобильської катастрофи на здоров'я населення, компенсувати нанесені йому збитки.

Концепція базується на таких принципах екологічного, дружнього принципів протидіаційного захисту людей: Невтривання встановлених нормативів і позитивних нормативів безпеки; реалізація всіх заходів, спрямованих на зменшення опромінення людей до мінімуму, низьких рівнів з урахуванням соціальних і економічних факторів.

Починаючи з моменту аварії до додаткового, не пов'язаного з катастрофою, невиправданого опромінення людей.

Визначення необхідності першочергової реалізації протидіаційних заходів, які стосуються збереження здоров'я дітей.

При розробці концепції враховувалися дані про радіаційну обстановку, стан здоров'я населення, якість сільськогосподарської продукції, ландшафтно-біохімічну особливість України, а також доцільність записування в спеціальний період захисних заходів.

Базові положення концепції

Концепція виходить з необхідності розподілу заборонених радіонуклідів територій в залежності від: дози зовнішнього і внутрішнього опромінення з чорнобильської аварії; опромінення, що вже одержало або може одержати населення у майбутньому; щільності забруднення ґрунту.

Вмісту радіонуклідів у сільськогосподарській продукції виробництва. При цьому головним критерієм для прийняття рішення щодо захисту населення є ефективна еквівалентна доза опромінення, пов'язана з катастрофою. Перш за все це стосується працівників сільськогосподарства, які за умови праці належать до групи максимального ризику опромінення.

ПРОЖИВАННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА ТЕРИТОРІЯХ З ПІДВИЩЕНИМИ РІВНЯМИ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ВНАСЛІДОК КАТАСТРОФИ НА ЧОРНОБІЛЬСЬКІЙ АЕС

Щодо опромінення цитовидної залози радіоізотопами йоду, а також інших важливих захованих населення, то рішенням є стосовно цих категорій: зокрема, зокрема, індивідуально з урахуванням медичних показників незалежно від місця проживання на забороненій території. За критерій невтручання, тобто коли немає необхідності у здійсненні широкомасштабних медичних заходів захисту, приймається ефективна еквівалентна доза 70 МЗВ (7 бер) за життя*.

Класифікація забруднених радіонуклідами територій і зон за критеріями можливостей проживання населення

1. До першої зони «радіо-екологічної катастрофи», або «безумовного опромінення державного відселення», належать населені пункти, де ефективна еквівалентна доза дозового внутрішнього і зовнішнього опромінення людей від усіх радіонуклідів за 1991 рік перевищує 5 МЗВ (0,5 бер), а сума додаткової доза за життя починаючи з 1986 року, може перевищувати 150 МЗВ (15 бер).

Ці райони опромінення можуть бути одержані людьми, що проживають на територіях населених пунктів з середньою щільністю забруднення цезієм-137 вище 15 мкБк/м².

До території вказаної зони слід віднести і території з меншою щільністю радіоактивного забруднення, на яких з геохімічних особливостей ґрунту та структури земельних угідь неможливо забезпечити повноцінне функціонування сільського господарства, а також території, де сільськогосподарська продукція міститься в значній кількості, що викликає підвищення дозу життєвого опромінення, що перевищує дозу життєвого опромінення, пов'язану з катастрофою.

До другої зони «зон «радіо-екологічної небезпеки», або «гарантованого державою добровільного індивідуального відселення», належать населені пункти, де ефективна еквівалентна доза дозового внутрішнього і зовнішнього опромінення людей від усіх радіонуклідів знаходиться в межах 1 МЗВ (0,1 бер) у 1991 році, а сума додаткової дози за життя, починаючи з 1986 року, не перевищує 70 МЗВ (7 бер).

Разом з тим державною гарантією реалізації комплексної програми протидіаційного захисту, внаслідок чого доз за життя для мешканців зони може і повністю бути зменшена до 70 МЗВ (7 бер).

Такі рівні дози опромінення можуть бути одержані людьми, що проживають на територіях із щільністю забруднення цезієм-137 від 5 до 15 мкБк/м².

Також до цієї категорії належать території, на яких місцеві продукти сільського господарства при щільності забруднення цезієм-137 вище 5 мкБк/м² відповідають міжнародним нормам без виконання протидіаційних заходів*.

До другої зони не відносяться території з щільністю забруднення більше 5 мкБк/м², де вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік. Конкретні межі щільності забруднення, що обумовлені дозою опромінення, визначаються для кожного населеного пункту з урахуванням ґрунто-архіохімічних характеристик.

3. До третьої зони «особливої радіо-екологічної ситуації» або «зони невтручання» відносяться території, які хоч і зазнали певного забруднення внаслідок аварії, проте рівні ефективної еквівалентної дози дозового внутрішнього і зовнішнього опромінення людей від усіх чорнобильських радіонуклідів нижче 1 МЗВ (0,1 бер) у 1991 році, а сума додаткової дози за життя, починаючи з 1986 року, не перевищує 70 МЗВ (7 бер).

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

мешак 1 МЗВ (0,1 бер) — 5 МЗВ (0,5 бер) за 1991 рік, а сума додаткової дози за життя, починаючи з 1986 року, без виконання заходів захисту буде менше 150 МЗВ (15 бер).

Разом з тим державною гарантією реалізації комплексної програми протидіаційного захисту, внаслідок чого доз за життя для мешканців зони може і повністю бути зменшена до 70 МЗВ (7 бер).

Такі рівні дози опромінення можуть бути одержані людьми, що проживають на територіях із щільністю забруднення цезієм-137 від 5 до 15 мкБк/м².

Також до цієї категорії належать території, на яких місцеві продукти сільського господарства при щільності забруднення цезієм-137 вище 5 мкБк/м² відповідають міжнародним нормам без виконання протидіаційних заходів*.

До другої зони не відносяться території з щільністю забруднення більше 5 мкБк/м², де вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

Конкретні межі щільності забруднення, що обумовлені дозою опромінення, визначаються для кожного населеного пункту з урахуванням ґрунто-архіохімічних характеристик.

3. До третьої зони «особливої радіо-екологічної ситуації» або «зони невтручання» відносяться території, які хоч і зазнали певного забруднення внаслідок аварії, проте рівні ефективної еквівалентної дози дозового внутрішнього і зовнішнього опромінення людей від усіх чорнобильських радіонуклідів нижче 1 МЗВ (0,1 бер) у 1991 році, а сума додаткової дози за життя, починаючи з 1986 року, не перевищує 70 МЗВ (7 бер).

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

На території, де щільність забруднення цезієм-137 становить менше ніж 5 мкБк/м², а вміст радіонуклідів у місцевих продуктах сільського господарства практично не відрізняється від дозового (чорнобильського району Війницької, Черкаської та інших областей), і в дозове навантаження людини буде менше ніж 1 МЗВ (0,1 бер) на рік.

МЗВ (7 бер) без здійснення протидіаційних заходів захисту і обмежень умов проживання та трудової діяльності.

Діти Чорнобиль

Оскільки дитячий організм більш чутливий до несприятливої дії радіації, безумовно гарантованому організаційному відселенню підлягають родини, де є неповнолітні діти за станом на 1991 рік, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС, якщо в результаті проживання на забруднених радіонуклідами територіях другої зони ефективна еквівалентна доза за життя у них може перевищити 70 МЗВ (7 бер).

Для цих дітей актуально з державною гарантією «Діти Чорнобиль» необхідно вирішити питання медичного контролю, здійснити відповідні лікувально-профілактичні заходи, налагодити харчування пошкодженими «чистими продуктами», збагаченими вітамінами, мікроелементами тощо.

Забезпечення реалізації концепції

Реалізація концепції потребує здійснення таких заходів:

1. прийняття Верховною Радою УРСР правових актів, які встановлюють статус забруднених територій, порядок і відповідальність за здійснення радіаційного контролю;

2. прийняття відповідних постанов уряду про порядок їх реалізації на території республіки;

3. здійснення національної комісії радіаційного захисту України;

4. завершення обов'язкового відселення з забруднених територій переліку осіб, передбаченого в державній програмі відселення заходів на 1990—1992 роки щодо ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, а також з тих пунктів, що можуть бути визначені відповідно до цієї концепції у майбутньому;

5. здійснення заходів для доведення до жителів кожного населеного пункту оцінки ситуації, що склалася на його території відповідно принципів концепції у майбутньому;

6. критеріїв встановлення щезо концепції;

7. здійснення заходів радіаційного захисту населення, а

8. здійснення заходів радіаційного захисту населення, а

9. здійснення заходів радіаційного захисту населення, а

10. здійснення заходів радіаційного захисту населення, а

11. здійснення заходів радіаційного захисту населення, а

12. здійснення заходів радіаційного захисту населення, а

13. здійснення заходів радіаційного захисту населення, а

14. здійснення заходів радіаційного захисту населення, а

саме радіаційний контроль наволиннішого середовища і продуктів харчування, забезпечення знанням вмісту радіонуклідів у повітрі, воді, ґрунті та сільськогосподарській продукції, а також доцільності використання радіаційно-гигієнічних джерел, у тому числі медичних;

15. забезпечення поліпшення медичного обслуговування (у тому числі спеціалізований контроль за групами підвищеного ризику) ефективного санітарно-курортного лікування і оздоровлення;

16. постачання населенню «чистих» (не вище міжнародних нормативів радіоактивності забруднення) продуктів, включаючи добавки мікроелементів, вітамінів тощо, для повноцінного харчування з урахуванням соціально-психологічного напруження, консультацій, регулярне наукове опитування щодо виконання заходів економічного захисту (компенсації, пільг, гарантій, організація зовнішнього економічного контролю та.);

17. На всіх територіях, де проживають люди, які постраждали від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, забезпечити постійний медичний контроль за станом дітей та їх лікування.

Значення кожного заходу та його впливу на стан оцінювати на основі принципів оптимізації за критерієм одержання максимального ефекту у захисті здоров'я населення.

Слід продовжувати фунда

ментальні та приклади досліджень по радіаційній медицині, радіаційній генетиці, радіаційній епідеміології, радіо-екології, сільськогосподарської продукції, дослідження по вивченню соціально-економічних і психологічних аспектів, пов'язаних з проблемами життєвості чорнобильської катастрофи на здоров'я населення.

***

Практична організація усіх робіт по реалізації концепції проводиться Державним комітетом УРСР по захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС шляхом широкотематичного фінансування з коштів державного бюджету, підприємств, медичних, наукових та інших робіт, що виконуються організаціями місцевого, обласного та державного рівня України, незалежно від відомчого підпорядкування на основі єдиної національної державної програми по подоланню наслідків чорнобильської катастрофи.

Концепція підготовлена на виконання спеціальних АН УРСР, Міністерства охорони здоров'я УРСР та інших організацій і розглянуто Президією Ради Міністрів УРСР.

БАЦІЛПІСЬКИЙ...

«Я не багу тебе, Борю», — говорить сточин витриту батько, коли я приїжджаю до селю, що є Малинським районом. Ні, це не Народиць, Полісся чи Ізяслав, Чорні і білі частини, але це саме забруднені місця Житомирщини.

Батько окуліста, кандидата наук — і співак! Вибачте, що торкнувся особистого, але воно — частина належного спільного.

Очі чорнобильців частіше каються сурдиними та онкологічними захворюваннями, катарактою. Лікування ускладнюється знаннями, а хворісний сил організму внаслідок чорнобильської катастрофи. Чіпляються нові хвороби, обтяжуються перебіг старих (саме фронтові рани батька перешкодили застосувати ефективні ліки).

Але ці спільні для потерпілих труднощі досі не можуть бути виходом медиків. Чіпляються, бо лікування розпорознює по усіх усьому. Щось специфічне помічає один лікар, своє враження складається в іншого спеціаліста. Кожен з них веде лікування на свій розсуд, а хворі змушуватися гілки вірити тому лікарів, який опи-

ніс поруч. Тим часом кількість очних захворювань зростає. Ажме чорнобильські хворі викрили величезні території.

Не становлять винятку й діти.

Підніється вперше дитину з чорнобильською катастрофою випалили базисні очні офтальмологи, що були у відділенні. Це було в перші місяці після аварії на ЧАЕС. Згодом колеги мене розповіли, що майже у всіх дітей в зоні з підвищеною щільністю забруднення виявлено катаракту. Знайшлись опоненти, які не беруться поглянути чи з опроміненням. Вони з точки зору методики дослідження заперечали: «Не сміш шукати людей. Це не науковий

підхід. Він виявляється тих дітей до аварії? Катаракта може бути вродженою». Цю ж зауваження аїре, так само як і те, що в організмі людини найбільш чутливим до радіації є кришталін ока.

Однак, облізимо лівую суперечку.

Настав час кваліфіковану очну допомогу чорнобильським хворим поставити на якісний науковий рівень і зробити легкодоступною. Перш за все треба звернути увагу на людей, які потребують складних операцій з використанням досконого технічного устаткування. Без осередження хворих в одному закладі і залучення до їх лікування науковців буде втрачено більше часу і коштів і

Борис МОСІСЕНКО, офтальмолог.

М ДОБРА

...плоди. По-
...що на
...напа
...чергу
...коли ан-
...прик-
...та?
...ки, ма-
...на все
...ку місті
...і див-
...айорит
...ржавних
...націона-
...душеви
...працюю

— Сім'я у мене, так би мовити, стандартна: дружина Людмила Анатоліївна — інженер, син Олександр восьми років, донька Ганна п'яти років. Вони мої погляди повністю поділяють і підтримують. Син без жовто-блакитного значка до школи не йде, а донька у свята вдягає вишиту сорочку і прикрашається національними символами. Отже, з приводу моїх депутатських конфліктів сімейних драм не буває. Ну, а в побуті всяке трапляється...

— А хобі, уподобання, пристрасті мистецькі ви маєте?

— Звичайно. Найбільше мені подобаються українські народні пісні. Останнім часом, коли відкрилися невідомі історичні, культурні сторінки, на перший план вийшло, як на мене, чи не найбільше багатство нашого народу, що живило його удодовж століть — це пісні. Там — і біль, і стурбованість, і надія. Із письменників люблю Олеса Гончара за його громадянську позицію. Навіть заздрю йому: він на схи-

літ здатен на рішучі кроки, які не всім і молодим під силу. Подобається творчість Івана Драча, Дмитра Павличка, незважаючи на різні періоди їхньої діяльності...

— Уявіть собі: вам надати всеукраїнську трибуну, але дуже мало часу. Що ви скажете б людям?

— Кожен має право бути кращим, повернутися до того природного, що вклав в нас батько й мати, ствяти щирою людиною і патріотом землі, ймення якої — Україна. А тим, хто поки що не хоче відчувати себе українцем, скажу: любіть Україну, дорожте нею, бо вона дала вам притулок, годувала, захищала вас, відчувайте і не бійтеся назвати себе громадянами України. Відчувайте, що живете серед українців, які не мають нічого злого проти людей інших національностей, вірте покланію свого серця і разом з нами творіть нову Україну. Вона захистить від тієї спільної наруги, яка чинилася над всіма нами!

Вів бесіду спеціальний кореспондент «Голосу України» Володимир СКАЧКО.

Фото Сергія ДМИТРИЧЕНКА.

банкнот СРСР

НА МЕТАЛЕВИХ МОНЕТАХ

...ду-виго-
...дського
...Москов-
...ру.
...які пе-
...раз, за-
...з'явок
...іналом
...ративни-
...дпрнем-

ствами, установами, організаціями, колгоспами і окремими особами в усі види платежів, а також установами банків і підприємствами міністерств зв'язку для зарахування на поточні, розрахункові рахунки, у вклади, на кредитивні для переказу без будь-яких обмежень.

— Ні, Михайло Сергійович не звертався. Деяким же довелось допомагати. Зокрема, Бочарову. Мої прогнози збувались по місяцях. Він мало не став прем'єром Раді. Але це стане.

— Що чекає Україну?

— Розколу республіки не буде. Хоча цього року випадають досить серйозні випробування. У складі Союзу наша республіка доживає свої останні місяці...

— Чи можлива деаляція грошей?

— Незабаром мішками їх носитимемо.

— Ваш погляд на світ взагалі?

— Світ наш на терезах. Залишилося кілька років до останнього вибору. Зупинити самознищення — то наказ Згорні. Ми дійшли вже до критичної межі — забули свої корені, втратили зв'язок між словом і вчинком. Диктатори, вожді привели світ до катастрофи. Втім, буде й оновлення — в ХХІ столітті. Та особливо важка ніч перед світанком. Для роздумів лишилося років п'ять.

— Чи справді така страшна Рівненська АЕС?

— Так, це велика небезпека. Особливо для 94—95 років. На кожному виступі говорив про це, поки уряд не прийме відповідного рішення...

Павло Глоба поспішав. Та зустрічі з ним на Україні й зокрема в Києві відбуватися не могли. Він любив свій край, прагнув допомогти всім, хто постраждав від чорнобильської катастрофи. З цією метою організує в столиці сай естролігичний центр, який відкриється в квітні.

Розмову записала Людмила БАРАНЕВИЧ.

Фото Валерія ОРЛОВА.

— SOS! —

«САЛЮТ-7»: НЕ ВИКЛЮЧЕНА ПОСАДКА... НА ГОЛОВИ

Так, так на наші голови. І це може статися, починаючи з другої половини доби 6 лютого і протягом 7 лютого. «Салют-7» впаде на землю у вигляді 250 уламків. Найбільша вага — 2,5 тони у апарату, який мав повернутися на Землю. Тепер куля діаметром у 3 метри буде падати на голови землі із швидкістю до 150 метрів на секунду.

Нас заповнюють з центру, що ситуація контролюється, але після аварії на Чорнобильській АЕС ми добре знаємо цю цю слову. Вплинути на місце падіння «Салюту-7» може лише... атмосфера буря. А в апараті, що падає, є два цезієві датчики, кілька порохових двигунів, теплові паливо, яке для людини страшніше, ніж іприт. Отож, від «Салюту» треба триматися подалі.

Мабуть, не менше спеціалістів стурбовані аварією і фінансисти. Якщо «Салют-7» впаде не на наші голови, а десь за «залізним занавісом», то з будь-якою державою доведеться розраховуватися не «дерев'яними» карбованцями. У 1979 році, коли залишки «Космосу-954» з ядерною установкою впали на Канаду, наше впердження капіталістичних країн в галузі освоєння космосу обійшлося у 10 мільйонів доларів. У скільки обійдеться нам нинішній «успіх»? А може, хай сідає на наші голови? Після купонів, порожніх прилавків, раптового обміну купонів на род витримає все...

Олександр ВОЛОДИМИРОВ.

— Характерники — ФІРМА ДЯДЬКА ГРИГОРІЯ

Як був Прокопович молодшим, жодний базар-ярмарок у Глухові не обходився без нього. Вмоститься десь в футлярі з-під баяна — й давай сипати переборами. Затим починався справжній концерт на замовлення. Усім догоджав Прокопович, бо мав у репертуарі силу-силенну популярних мелодій. Грив «за спасибі», аж поки, відбазарувавши, розходився з майдану люди. Диваком (позач) прозвали його не лише за це. От, приміром, утворювалася на дорожній глибока ковбана — машини ламаються, перехожі обурюються, до газети пишуть. Прокопович теж не змовчить: тут же експромтом видасть сатиричну притчу, а потім... впергасте у візок з піском та щербем. І поки шляховики мудрують над відпискою, дядько Григорій вже й руки помий шість роботи.

Останнім часом не грає вже на базарах та й комунальними справами менше займається. Тут даються знаки — йому далі же за сімдесят. Але Прокопович залишився сам собою. Оце зустрів я його на вулиці з жмутом алюмінієвого друту, і дядько Григорій розповів про своє нове хобі. Все почалося з того, що групу фронтовиків напередодні свята Перемоги запросили до Москви. Іменну листівку надіслали і йому, Г. П. Москаленкові. Причепурився молодий серпант у відставку, дістав свої медалі, поїхав. А там почув, що

ветерани, мовляв, можуть багато зробити для виховання у молоді хазяйської добільності. А чому ні? Повернувся Прокопович додому й почав збирати металобрухт, та не простий, а кольоровий. Капіталу тут не наживеш, однак успіхи вражають. Якось викопав із землі шмат кабеля — майже пуд алюмінію там було. А всього здав на заготпункт півтонни кольорових металів. Здає в хороше товариство вигляді, хоч за вигляд і не платять. Коли питають, навіщо йому зайві клопоти, — навіть не відповідає. Просто дядьковому естув противна халтура. Пригадує, зламався в мене баян. Відніс Прокопович на ремонт. За кілька днів він сам завітав до мене з інструментом і особисто засвідчив якість роботи півгодинним концертом. І досі, через багато літ, мій баян при доброму голосі. Назав же Прокопович: «Гарантія — довічна!». Ще й на корпусі своє привіще вивів і дату поставки. Фірму! Іноді кажуть Москаленкові: ну, чого тобі, чоловіче, треба? Пенсію одержуєш, дах над головою є, з голоду не похуєш. Відпочивай собі — заслужив! Він послухає — й знов за своє.

Без диваків, не мною сказано, нудно було б жити на світі. Чи не тому живемо так бідо й нещасно, що мало поміж нас їх лишилося.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Глухів Сумської області.

СВЯТЕ МІСЦЕ ПОРОЖНІМ НЕ БУДЕ

ВІННИЦЯ. Вперше тут відбулися збори крайової організації Всеукраїнського православного братства імені святого апостола Андрія Первозванного. Головою крайової ради братства обрано Валерія Ковальова — одного з активних молодих послідовників на Поділлі руху за відродження української автокефальної церкви. Учасники зборів постановили: представники братства повинні активно боротися за оновлення духу християнства і христової моралі. Вони поклялися Всевишнім для того, щоб проводити серед мирян просвітницько-благодійницьку місіонерську діяльність. Валерій Ковальов сказав, що братство має стати гідним продовжувачем традицій відомого Кирило-Мефодіївського.

Валерій ЛАЗАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

— Це ж треба! —

ГРОШІ ПОСВАРИЛИ, ГРОШІ Й ПОМИРЯТЬ

Мабуть, усі бачили сюжети О. Невзорова про штурм Вільшовського телецентру. В Запоріжжі трапилося щось подібне, але Невзорова тут нічого робити: хлопці міністерств зв'язку в діях є анкла і жодного пострілу.

Керівник обласного телевізійного передавального центру В. Затягін у цьому місяці зняв з ефіру чотири програми загальною обсягом дві години п'ятнадцять хвилин. На терміновому засіданні працівників телерадіокомітету з'ясувалося: Затягін вважає, що журналісти мають поділитися зі зв'язків-

цями прибутками від реклами. Спочатку називалася «такса» — 600 карбованців за хвилину, потім, подумавши, шеф зв'язків оголосив вирок — половина прибутків від комерційної діяльності. Інакше — плакали ваші грошки. А справ в тому, що телерадіокомітет належить до системи Держтелерадіо УРСР, а передавальний центр — до Міністерства зв'язку УРСР. Коли ці організації сиділи на доточках, свариться не було причини. Почали журналісти заробляти гроші — ласі до чужих прибутків зв'язків рвонули стоп-кран. А поки конфліктуючі сторони шлють

апеляції до начальства обох відомств, до третейського суду — Голови Верховної Ради УРСР, між двох вогнів опинився гласність. Чи примиряться відомства? На війні є два види боротьби: наступ і оборона. Та в даному випадку краще третій: взяти передавальний центр... в компаньйони. І об'єднатися проти Держтелерадіо і Міністерства зв'язку УРСР. Так у всьому світі, бо не може рука сказати голові: не поділилися — не нагоду...

Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України». Запоріжжя.

ОБ'ЄКТА — ТРИ РОКИ?

Факт і коментар

Гнилий об'єкт не було — у наш час це розкіш. Але не бурхливими оплесками зустріли учасників обласної заїно-анборчої конференції профспілок представників громадськості Рівного. Шкетувальники, серед яких більшість були медики, прийшли до деа'тишверхового будинку профкурсів, щоб аналізувати недоліки президії облпрофради та її голови, це раз зайняли анимго про передачу приміщення профкурсів під лікувально-діагностичний центр, хоча напередодні на сесії обласної Ради народних депутатів, здавалося, уже про все було домовлено. Чому ж з'явилися лікети?

Голова страйкового комітету медичних працівників області Євген Кучерук пояснює:

— Поки що це — тільки рішення обласної Ради, а не акт передачі. Ми навчені

гірким досвідом. Минулого року 18 жовтня уже була спільна постанова бюро обласного комітету компартії України, виконаному обласної Ради народних депутатів і президії облпрофради щодо передачі приміщення профкурсів медикам. Минуло понад три місяці, а ніхто й пальцем не ворухнувся. Сьогодні ми розмовляли з головою облпрофради Гончарем. Ми заявили йому: дайте нам гарантії, що такого-то числа буде підписано акт передачі. На що Микола Іванович відповів: «Вн розійдється, а я зроблю все, що в моїх силах, для вирішення цього питання». Даруйте, але ми не можемо прийняти це як гарантію, бо до цих пір сам Микола Іванович гальмував позитивне вирішення питання. Половина Рівненської області забруднена наслідком чорнобильської аварії, і позиції Євгена Кучерука під-

тримують лікарі Центральної міської лікарні.

— Медиків звинувачують в особистому інтересі, — сказав голова постійної комісії з питань охорони здоров'я і соціального забезпечення Рівненської міської Ради народних депутатів А. С. Дачун. — А наші інтереси в тому, що сьогодні тільки ми, медики, бачимо реальну картину наслідків аварії, поки що тільки ми усвідомлюємо в повній мірі те, що вже є і що чекає наших людей у майбутньому. Розуміти і не діяти — злочин. Це наша остання мирна акція...

— Якщо до 15 лютого питання з передачею профкурсів медикам не вирішиться, — підтверджує Євген Кучерук, — ми оголошуємо загальнообласний страйк. І, думаю, нас підтримають інші.

Валентина ЗАХАРУК, журналіст.

— Вірити! — ЗОЛОТЕ СЯЙВО НАД КАРПАТАМИ

Під рубрикою «Вірте — не аїрте!» а наші газети 10 січня була надрукована бесіда з доктором геолого-мінералогічних наук Сергієм Валентиновичем Нечаским, який прозвідний ачений Інституту геології і фізики мінералів

АН УРСР стверджував: «Золото та інших дорогоцінних металів в надрах України стільки, що легендарні розкопи на річці Юком в Кпндайму — дитячі забавки у порівнянні з тим, чим багаті ми».

Це було перше інтерв'ю

геолога журналісту, бо довгі десятиліття все, що стосувалося українського золота, утаємнивалось в надійних сейфах під грифом «цілком секретно». І от, нарешті, до прогнозу вченого ми можемо додати і сенсаційне повідомлення аж з царини суто виробничої. По-

шуковці з Закарпаття розвідували після нашої перемоги 40-річного пошуку Карпатах неподалік перша на Україні родовище благородного золота. Як нам повідом-

ФІРМА ДЯДЬКА ГРИГОРІЯ

Молодий, арок у Глухові дес. Висотисте десь го, а давай н. Затим починав і концепт на за- однава Прокіпович, ри сипалися по- Град «запаси», ування, розподіли- Діапазон (поза- не тільки на ро- орошала на доро- — машини ла- хуються, то га- урять так не змо- ромом видаст са- потім... вприсаго- та цібею. І урять на підп- рій вже і переби- а, не трає вже на- а, тільки справ- е. Чита даятсь аде, же за сим- овані... записані- Григорія кося на в- а алюмініюв доро- рій розлові про- че почалось з того, і в Україні, про- просили до Моск- надіслали і йому, рій. Причепирусь у і в Україні, діста- в. А там почу, що

ветерани, моваля, можуть багато ро- бити для виконання у молоді хазяй- ствю діяльності. А чому? Повер- нуться Прокіпович домоку я по- лова зборати металобрухт, та не простий, а кольоровий. Капіталу тут не на- живає, однак успішн втравають. Янось зинувся із землі, шпик кабеля по- майже нуд алюмінію там було. А всього зада на загостітні півтонни кольорових металів. Здає в хорош- у товаришам вигляда, хоч за вигляд і не платять. Коли питиють, янашо йому зайні клопоти, — навіть не від- повідь. Просто дідьковому естау про- стийш катра. Пригукну, зламачся в мене бали. Відніс Прокіпович на ремонт. За кілька днів він сам зав- тав до мене з інструментом і особис- то засвідни яність роботи півтонни- ним концертом у долі, через багато літ, мій баян при доброму голосі. Ка- зає же Прокіпович: «Гарантия — до- згоди». Це ж і на корпусі своє, при- вище винні і дату постави. Фір- ми! Іноді кажуть Москаленко: ну, за- то тої, чоловіче, треба? Пенсію одо- рують, а дає їм половою є, з голоду не пухнеш. Відпочивай собі, заслу- живи! Віш послухає — а яноз за судо- без дивана, не мною сказано, ку- дини, що такою на світі. Чи не тому живемо так бідо і нещасно, що на- до помж нас їш лишисесь.

Віталій МАКСИМЕНКО.

Сумська область.

Це ж треба!

СВЯТЕ МІСЦЕ ПОРОЖИМ НЕ БУДЕ

ВІННИЦЯ. Вперше тут відбулися збори краєвої організації Всеукраїнського православного братства імені святого апостола Андрія Первозванного. Головою крає- вої ради братства обрано Ва- лерія Козалякова — одного з активних молодих послід- ників на Поділлі руху за від- роження української авто- кефальної церкви. Учасники зборів постановили: пред- ставники братства повинні активно борючись за оновле- ння духу християнства і хри- стової моралі. Вони поклина- ють Всевисшмих того, щоб провадити серед мирян про- світницьку — благодійницьку місіонерську діяльність. Ва- лерій Козаляков сказав, що доповідь має стати одним продовжувачем традицій по- домого Кирило-Мефодієвсь- кого.

Валерій ЛАЗАРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

КАМ'ЯНА ВЕСЕЛКА

Хто хоч рах бачити колекцію само- чини, зборував одестом Євгеном Лу- наковим, вже ніколи не скаже, що мінини — мерте. Намов, як і на- ті, живуть власним життям і навіть вишнюють на нас.

Квартир колекціонера давно ста- ла своєрідним музеєм мінералів і виставки самочини і зібрання Лу- накова — «Кам'яна веселка» — з успіхом демонструвалася в Одесі та Києві.

Степан Татарнух спершу загався мовля, це ж має обсягисте угодін- ня. Але друго переконали — це при- ховувати гріш! Виставкою зацікавили ся сичі, тисячі людей.

Самочини у його колекції кілька тисяч. Почав збирати їх у горах Кри- му, Лунаков — півніст, артист ер- ради, часто буває на гастролях, там і поповнює колекцію. Завдає, що ні- коли не збрав би так багато, бби не допомог люди, часом зовсім незна- ючим, — на Уралі, в Казахстані, Вір- менії, Грузії, Азэрбаджані. Усе зби- ране класичні власне колекцією лю- дського взаєморозуміння.

Георгій ЧОРНОМОР.

Фото Олега ВОЛОДИМИРСЬКОГО.

ПЕШВАРИЛИ, ГРОШІ Й ПОМИРЯТЬ

Учили єо- при штурм еценстру. В юзю шось зобуруть тут зобуруть мі- на вітчину мін С ан- того теле- давального в у Чому зобуруть в обсягом дити хви- ну застан- чериди. Загати- вали та в зв'яз- цами пробукти на від река- ці, пробукти нашлаєні «такса» — 600 наробачи- за хвилю, півнім, подумав- ший, шеф зв'язки оголо- шує — полота при- бруктів від комерційної ді- льності. Інакше — плава- ні ваші грошки. А справа в тому, що грошки не на- належить до системи Держе- лердво УСРР, а передава- льний центр — до Міні- стерства зв'язку УСРР. Ко- ді організації сидли на дота- чки, сварились не було при- чин. Почали журналісти за- робляти гроші — заси до- руких пробукти зв'язки рокували стоп-карт. А поки конфліктної сторони шовть

апелати до начальства обох відомств, інакше не буде і- за Голова Верховної Ради УСРР, між двох вогнів опиня- ється гасієність. Чи принартяться відсто- ват? На відні с два мін- ротьби: наступ і обврата. Те в даному випадку краще тре- тіти: взяти передвильний компанію, аби об'єднатися проти Держе- лердво і Міністерства зв'язку УСРР. Так у всьому шук- ти, не може рука сквати го- лови: не поділилися — не на- дуємо...

Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України».

Закарпаття.

ГОСТІ МАЛЕЧІ — ФРАНЦУЗИ

Уже тринадцять час член Президії Верховної Ради УРСР Лесь Танюк разом з громадянами Франції, уве- реннями за вохощенням, — керівником ансамблю «Зна- роки» Григорієм Липови- ком та дітями української автокефальної церкви Іваном Барданом з міста Шалетта на Луарі — організували гу- ладний оздоровчі поїздки до Франції дітей, які постради- лад від чорнобильської ка- тастрофи. Генер настає чер- га для тих, хто знавуть ви- нявше творчі здібності.

Л. Танюк разом з паном І. Барданом ціми днями від- відали Київську музичну шко- лу-інтернат імені М. Лисен- ки, коментя які виявляв

найбільший прийом. Перед гостями виступили юні музи- канти.

Водночас медалью поверну- лад і іншим боком. Лесьня Семчук разом із Євгеном Андруським запрошені вже на міжнародний конкурс мо- лодих скрипалів у Лондоні. Але ж де шкоти вжити коні- ковіну на поїздку? І ще одне. Шко- ла, хоч і ємля в столиці, проте розташована далеко на околиці. Для учнів з інших райони міста вона практич- но недосяжна. Чи не краще розмістити її в центрі, де й належить знаходитися куль- турному закладу. Та й діти буде легше добиратися до му- зичної школи-інтернату.

Олександр ПАСТУШНИК.

ОГО ТРИ РАКИ?

не було — Раки. Але не ми, а чус- тасні зати- нокренішні едстваники — пид- реді. Пид- реді яких чини, прив- аловерного едстваники у президії голови, ще ти про те, що дітями діагностич- наперелоді і Раді на- зробилося, що в жок силі, для вирішення цього пита- ння». Даруйте, але ми не можемо прийняти це як гаран- тию, бо до цих пір сам Мико- ла Іванович галуьвав по- зицією вирішення питання.

Половина Рівненської об- ласті заборудна власнадо- чорнобильської аварії, і по- зиції Євгена Кучерука під- тримують лікарі Центральної міської лікарні. Медиків зинувачують в особистому інтересі, — слав- за Голова постійної комісії з питань охорони здоров'я і соціального забезпечення Рівненської міської Ради на- родних депутатів А. С. Ла- цю. — А наш інтереси в палачем не возмужу. Смо- годні ми розмовляли з голо- вою облпарлада Гонтарем. Ми заявили йому: дайте нам тара, що такою чиєю буде підписано цю передачу. На що Микола Іванович від- повідь: «Він розвідється, а я зроблю все, що в моїх силах, для вирішення цього пита- ння». Даруйте, але ми не можемо прийняти це як гаран- тию, бо до цих пір сам Мико- ла Іванович галуьвав по- зицією вирішення питання.

Половина Рівненської об- ласті заборудна власнадо- чорнобильської аварії, і по- зиції Євгена Кучерука під- тримують лікарі Центральної міської лікарні. Медиків зинувачують в особистому інтересі, — слав- за Голова постійної комісії з питань охорони здоров'я і соціального забезпечення Рівненської міської Ради на- родних депутатів А. С. Ла- цю. — А наш інтереси в палачем не возмужу. Смо- годні ми розмовляли з голо- вою облпарлада Гонтарем. Ми заявили йому: дайте нам тара, що такою чиєю буде підписано цю передачу. На що Микола Іванович від- повідь: «Він розвідється, а я зроблю все, що в моїх силах, для вирішення цього пита- ння». Даруйте, але ми не можемо прийняти це як гаран- тию, бо до цих пір сам Мико- ла Іванович галуьвав по- зицією вирішення питання.

ПІДНІМЕМО МІСТО ДО РІВНЯ СЕЛА

У сімдесяти роки райцент- ри дружно рушили в похід за статусом міста. Та людей не проведеш: село таким і залишалося, і мобільні «міс- та» влучно окресляли «за- лишки селянина». Щоб мари- ти відповідалі кількості жи- телів, ці міста переміжили сусідні села, хутори і при- нятим Законом про апро- рієтний розвиток села, схоже, вкореняться зворотний про- цес. Загальні збори поголо- шув імені Татарнухського востаня прихили рішення, аби «сформувати окреміс- ьні міста статусу села».

Голова колгоспу, депутат райради І. П. СИВОНІН пояснив: — А що ми одержали від- іт, які стали жити в так званому місті? Анічогіска- ну. Втратили ж багатово- насамперед медпункти, учи-

тель, культурпункти і всі пильні, що їх мали. Наші колгоспники, які мешкають у бригадних селах, платять ко- пієчку за миловадітку електроенергії, а ті, хто жи- нуть у Татарбунах, — учтевро буться.

У Татарбунах мені доводи- лось бачити часто, і це стосується побутово-комуна- льних зручностей, що оте псевдомісто попустується на- аль перед багатьма селяни- ми — центральними садбани- мицких господарств. То, можи- во, Верховний Рад варто перетягнути оті неможли- вані рішення про «піднісши- ня статусу сіл? До речі, так думають не тільки в Татар- бунах.

Георгій ВОРОТНЮК, власний кореспондент «Голосу України».

Одеська область.

ЗОЛОТЕ СЯЙВО НАД КАРПАТАМИ

рагити — на лапа бестпо-во- міне- грифа. Ва- дітний забави, у релієтні в тич чий Барті мик. Це було перше Інтер'ю

АН УСРР стверджують: «Зобо- га та інших дорожчих міс- телих в надруге Українці стій- ки, що легатердні рослини на- відити Юноа в Клопидику — дітний забави, у релієтні в тич чий Барті мик.

геолога журналіста, бо довгі десятиліття все, що стосуємо- ся українського золота, утви- номалося в надійних сейфах під грифом цілою секретно- ю, нарешті, до прогноту ачотого ми можемо додати і сенсацию підполіномати зля з царик сучо збройової. По-

шукоті за Закарпатської геоло- гомрозведувальної експедиції після наповнення, майже 48-річного пошуку, знайшли в Карпатах родовище. Барегова перше на Україні промислове родовище благородного мате- ріалю.

Як нам повідомляв в об'єд-

нальні «Українським, родон- чий прийнято по баланс Дир- жавної Комісії по запасам СРСР. В Раді Міністри распу- блікувати зобов'язані, а про будівництво паровозної за- воду.

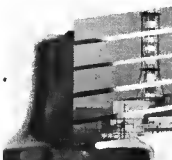
Отже, наявність об'єктного змну завантаженого можемо ставити оптимістичний знак оманку: «Вірніти».

Сергій ЛЯНГЕ.

Народне обговорення

До проекту Закону Української РСР «Про статус громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи» необхідно

ВНЕСТИ ДОПОВНЕННЯ

Читаючи з олівцем проект нового закону, зробили деякі уточнення та доповнення. Почнемо з розділу I. У статті 2 «Визначення території радіоактивного забруднення та категорій зон» сказано, що «територія радіоактивного забруднення — це територія, на якій виникло стійке забруднення навколишнього середовища радіоактивними речовинами» і далі по тексту. Все начебто гаразд, однак виникає запитання щодо висновку «стійке забруднення». Як його розуміють?

Чи можна вважати, наприклад, стійким забрудненням на рік, два, три або десять років? Якщо орієнтуватись на вказані ізопоїди, то ціло, стійкою та плутною,

то період напіврозпаду цих ізотопів різний. Від десятих до тисяч років. І якщо територію можна вважати очисною від цезію, то як бути з плутонієм, стронцієм та іншими радіоактивними ізопами, які випали після аварії?

Не встановлено і механізм визначення території, які потребують «реалізації» нового закону, тобто ліквідації катастрофи. Хто буде визначати ці території, а отже і встановлювати їх відповідний статус?

Потребує уваги і стаття 14 розділу II «Визначення осіб, які відносяться до «Учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС». В кінці першого абзацу сказано, що

до таких учасників чорнобильських подій відносяться громадяни, що «займаються своєю діяльністю у зазначених зонах». Тобто йдеться про тих, хто працює зараз у зазначених зонах (відлучення, безумовного відселення та гарантованого відселення)?

Якщо це так, то списки таких осіб буде безлічечені. Адже Чорнобиль кличе нових і нових людей. А якщо в періоди обмежень, з основою, 1990 роком. Як бути там, хто перейшов цієї рубіжки? Чи знову будуть доповнення до закону?

Далі — стаття 16, в якій є, на наш погляд, неточності у назві: «Встановлення зв'язку між погіршенням стану

здоров'я та наслідками чорнобильської катастрофи». Що значить «погіршення стану здоров'я»? Це, скажімо, тимчасове респіраторне захворювання, яке пересихає на ногах, якесь хвороба, коли забрав до лікарні, чи тяжка недуга, пов'язана з розладом організму?

У пункті 3 статті 17, де ведеться мова про відповідальність держави, сказано, що «вона бере на себе всю відповідальність за нанесення «моральної шкоди» потерпілим та їх сім'ям від катастрофи». А як і хто визнає моральні збитки? Якщо бути послдовним, то їх знало все населення республіки, на території якої сталася аварія. Чи варто це занести у юридичний статут закону? Може, іллі було сказати про це у відповідній преамбулі?

Валерій ОСИЧЕНЬ, слюсар спеціального управління «Підприємство «Ліквідація наслідків аварії на ЧАЕС». Київ.

Фото
Миколи
КОЗЛОВСЬКОГО.

Ми намагаємося до п'ятої річниці трагедії у Чорнобилі і все надіємося. Надіємося на те, що закони захищать усіх потерпілих від невидимого, такого безжалісного ядерного холоду. Надія вірає останньою.

Почуваємося вигнанцями

Прочитав проект Закону «Про статус території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС» і знову переживаю, що захищат так званих самосельців — ні слова. Складось таке враження, що ми якісь «мертві душі», що нас взагалі немає на світі. Але це ж не правда! Зараз нас, «самосельців», живе в чорнобильській зоні майже 1200 чоловік. І повернулися ми з місць евакуації назад додому не від хорошого життя, а передусім, тому, що будинки, які нам спорудили, почали геть розвалюватися. Поїдьте, наприклад, у село Ціліє Жовтня Згурівського району Київської області і перекона-

єтесь, що пишемо правду. Так от. Після повернення в чорнобильську зону живе на радіоактивній землі, але за це не отримуємо до своїх пенсій жодних копійки. Мало того, нам ніде купити хліба й продуктів, немає де заправити балони газом... Багато хто з немічних жителів Чорнобиля випрошують біля гал'єри у «ліквідаторів» талони на харчування. Схематично, люди добрі, там, у Києві й Москві, не робить з «самосельців» старців... У нас ніхто не питає, чому будуть будувати АЕС, то чому ж ми стали тепер на своїй рідній землі вигнанцями? Чому ми взагалі не вважаємо за людей?

Ось лише один приклад.

А ПРО НАС ЗАБУЛИ

атоменергопром ЦСР не подбав про посвідчення. Як А отримати пільги, коли немає головного — документа, який їх засвідчує.

Багато сподівань покладали на закон про статус потерпілих від аварії. Однак, вивчивши його проект так і не знайшли відповіді на ряд питань.

Ось, наприклад, таке. Чи мало учасників ліквідації аварії захворіло. Зв'язок хвороб з роботою в

зоні доведено через міжвідомчу експертну раду. Нарешті отримали і так звану форму Н-1, тобто акт, який достатньо засвідчує шкідливу роботу.

Годі говорити, яких поневірянь зазнають «ліквідатори», пройшовши через всі бюрократичні перепони. І ось, читаючи проект закону, знову не знаходимо там відображення наших інтересів. Забули про нас, чи що? Виходить, ми ще не інваліди.

але вже і не здорові люди. Чи будуть? Чи захистить закон тих, кому встановлено зв'язок захворювань з роботою в чорнобильській зоні?

Анатолій НАУМОВ, Інспектор управління охорони праці УВС Київської області.

Владислав РЕЙСКИЙ, інженероператор «Укртелефільму» та ще 14 підписів.

ГОЛОВОДКА «ЧОРНОБИЛЬЦІВ»

СУМІ. Група учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС з 29 січня почала голодувати. Не цей крайній захід свідомо «чорнобильців» звужалися, стоніли, чекати, доні даремно хотіли частково відшкодувати їм втрачене здоров'я. Приводом стало звернення до

обласних та республіканських інстанцій з проханням забезпечити життєво важливі продукти, які залишилися без відповіді.

Голодували, вину оголосили К. Яковенко, Г. Демченко, П. Копієв, В. Микола, А. Рогозін, А. Синелов, І. Леунов,

проходить у 2-й обласній лікарні. А один з пунктів вимоги стосується саме цього закладу. Коштина лікарня ЛСУ не має диспансеру радіаційної захисту населення, але це не лікарні. Насправді торіш дев'ять тисяч «чорнобильців», які живуть на Сумщині, тут

обстежували лише 489 хворих. З основною ж послугою лікарні користуються «чорнобильці».

Обласне керівництво ігнорує вимоги «чорнобильців». Але вони будуть, примусивши як до виконання всіх вимог, опублікованих у місійній газеті «Добрий день».

Віталій МАКСЮТЕНКО, власник «Добрий день».

Здається, ще давні греки встановили параметри божественності для жінок: 90-60-90.

Втім, як не дивно, конкурси краси у нас не було, оскільки не було поняття про індивідуальність.

Надія з 24-х учасниць Першого національного конкурсу «Українська красуня-91» не повторила античну богиню крас, але й не відходила від нії надто далеко.

Корону отримала киянка. Титул «лиця-міс» дісталася на київчаніні Юлії Штопаловій, Олені Пономаренко та Марині Пашенко. Взагалі ж конкурс показав, що Українці в принципі чужі такої поняття, як «привиди», своїх красунь сюди прислали не тільки з інших міст, а й біля Чернів, Лубин. Сподіваємося, що згодом ця географія стане ширшою.

А поки що три наші «лиця-міс» поїдуть на десять днів до Швеції...

Фото Олександра
КЛИМЕНКА

ВІД ШВЕЦІЇ ДО ЛУБЕН

МИ ВСІ — БРАТИ І СЕСТРИ

(Закличення).

Почаюг на 10-й стор.).

— Владико, яке місце посідає Українська греко-латинська церква у світовій спадщині? Як складатися її взаємини з Римом?

— Греко-латинська церква поширена в багатьох регіонах республіки і в українській діаспорі й належить близько п'яти мільйонів вірних. Центром нашої церкви завжди, навіть у роки переселення, було Україна. Рим нас уже визнає. Папа Іоанн Павло II дав призначення десятиєм єпископам в Україні і нещодавно їхні імена проголосили у його документах. У візиту минулого року ми зустрілися з Папою у Ватикані, знову збираємося в дорогу.

— Нині наша країна переживає важкі часи, ми ду-

книся на краю прірви, валься крок невинних людей, політикам бракує заможності й терпіння. Багато терас несправності у застрахованні діт і наші атеїсти звертаються до думки до Спасителя. У храмах Лавра дедалі частіше можна побачити молодих людей, дітей. Від своїх ровесників не раз доводилося чути гіркі звинувачення: шкода, що ми росли й виховувалися в епоху боротьби з «опіумом», з аліроу легше жити...

— Вільнодумець Вольтер свого часу сказав: якщо не було Бога, треба було б вигадати його. Немає на світі переконаних атеїстів, бо людина не може не вірити у свій власний розум, який нам говорить: світ такий прекрасний і величний, він не міг виникнути сам собою. Ісусе, якесь янча скла. Ми називаємо ІІ Богом, а хтось — Іваніне. Це не має значення. Отже переконаний атеїст немає, а є нерішучість розуму, який не наважується визнати існування Бога. Бо визнавши Ісуса, треба зробити наступний рішучий крок — жити з Богом у серці, शुचना і пошукати, йти за ним. Усім дотриматися і синам України, віруючим і невіруючим, я щиро бажаю, щоб світло Божого осяяло їхній розум. Я молитимуся за них, щоб вони пізнали Бога і пішли за ним. І вам тоді бажаю від усього серця.

— Дякую, Владико, за розмову і добрі побажання для наших читачів.

Розмову веде
Оксана ТЕЛЕНЧІ,
головний кореспондент
«Голосу України»
Львів

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

5 лютого — день Священномученика Климента, єпископа Антіохійського.

Священномученик Климент народився 258 року в галатійському місті Анкірі. 18-річним юнаком одержав сан пресвітера, ще через два роки став єпископом Анкірським. За часів римського імператора Діоклітіана (284—305 рр.) почалося жорстоке переслідування християн. Проти єпископа Діоклітіан намагався схилити Климента до поклоніння язичницьким богам. Але єпископ сповідував віру Христову і не хотів служити ідолам, мужньо терпівши всі приниження і мучення. Наостанок, його вішали на дереві, різали тіло гострим залізом, зливали на нього кидки до якогось місця, поливали сіркою. Небаченим терпінням святого були вражені навіть князі Анкірські: християни викопали Климента з «язичків» і там само віднесли до печерного храму. Але мучителі й навідали єпископа. Умисно вбивши його, римські воїни вбили його.

7 лютого — день святих Григорія Богослова.

Святий Григорій Богослов — архієпископ Константинопольський, великий отець і вчитель православної церкви. Одержав блискучу освіту в школах Нізандру, Нісарі, Александрії, Афін. У столиці Єллади Григорій навчався ораторською мистецтвом, викладав догматичну філософію і літературу. В 30-річному віці прийняв від свого батька святе Хрещення і одержав сан пресвітера. Після смерті патріарха Валента в 317 році Антіохійський Собор запросив святих Григорія та єпископа Константинопольської церкви, яка в ті часи була сполучена єретики. Одержавши згоду святих Валента і Великого Григорія на патріарший престол. В невеличкий термін Воскресіння він почав проповідувати

ти православ'я, ставши на боротьбу з єретики. Оборонивши тагові не раз падаючи на хрми, де правив службу святий Григорій. Одного разу його було навіть поранено. Зоросю ж Григорія Богослова було свято. Він залишив багату духовну спадщину — вірші, листи, богословські трактати.

В 381 році, намагаючись примирити православних Заходу і Сходу, святий Григорій зрікає патріаршого престолу, повернувшись із Константинополя до рідного Аріану. Тут 8 лютого 389 року він і помер. Тіло святого було поховано в Нізандру, а в 950 році святі мощі перенесено до Константинополя, до церкви Святих Апостолів.

10 лютого — день преподобного Єфрема Сирія.

Преподобний Єфрем Сирій, полумийний ідеолог сирийців, народився на початку IV століття в містечку Нізінді в Меโสпотамії в християнській родині. Його землероб. Одного разу Єфрем звинувачили в крадіжці овцець і поїхав за грати. У «язички» він почув голос, який казав людям до поклоніння. Після цього князь поїхав морське життя, пішов у гори і став відлюдником. Такий спосіб християнського сподвижництва започаткував єгипетський пустельник Савіян.

Після зв'язки Нізінді першам преподобний Єфрем поселився в монастирі поблизу міста Єлеси. Ставши справжнім вченом, одержавши Божий дар учительства, він залишив приписки до покаяння, віри і благочестя. Тисячі язичників, послухавши проповіді святого Єфрема, стали християнами.

Преподобний Єфрем Сирій написав багато богословських праць, молитовників, духовних пісень.

12 лютого — Собор Вселенських вчителів і святих Василя Великого, Гри-

горія Богослова та Іоанна Златоуста.

У Константинополі довго сперечалися, кому з трьох святих віддати прелатство. Одні авансали, що Василію, другі — Григорію Богослову, треті — Іоанну Златоусту, відмовили розділитися на василіади, григоріади та іоанніади.

3 волі Божої 1084 року митрополиту Євстахійському Іоанну Янінськ три святих ді і отолосили, що вони рівні перед Богом, звелили приняти чвари і встановити єдиний день Собору Вселенських вчителів церкви.

15 лютого — свято Сретіння Господа Бога Ісуса Христа.

Святом Сретіння церква зазначає важливу подію в земному житті Ісуса Христа. На 40-й день після народження Бого-малюка було принесено до Єрусалимського храму. За законом Моїсея чоловік, який народив дитину чотирьох стіт, протягом 40 днів не мала права входити до храму, а після цього разом з жінкою повинні прийти до церкви й скласти Господу подяку. Матір Божа, пресвята Діва / Марія підкорилася закону пророків і прийшла з малюком Ісусом на молитву до Єрусалимського храму на 40-й день після народження Христа. Цей день і став святом Сретіння Господня.

18 лютого — день мучениці Агафі.

Свята мучениця Агафі була дочкою іменитих і багатих батьків з міста Палермо на Сицилії. Під час гононь на християн градоправитель Палермо Кінтіан поїхав за нею вояць, щоб прийняти її на суд як християнку. Агафію примушували принести жертву язичницькому богу. Але віруючи в слово Ісусове, вона рішуче відмовлялася. Тоді тіло її почали терати розпеченим па-

Фото Богдана ПРИНІМАКА.

лізом. Під час тортури почався землетрус, розсипалися земля і поглинула мучителя. Агафію ж кинули до «язичків», де вона й померла. З вірою у свою праведність і вічність.

22 лютого — день мученика Никифора.

Християнин Никифор жив в Антіохії Сирійській. В юному ж мсті мешкав пресвітер Савіян, з яким Никифор був у дружних стосунках. Але потім вони посварилися і стали заклятими ворогами. Через деякий час Никифор покаявся і прийшов до Савріяна, щоб його простив. Але Савірян не думав коштами друга навіть на поріг свого дому. Саме тоді, за часів імператора Валеріана, почалося гоніння на християн. Першим схилився Савірян і поїхав на страту. Никифор же просяв хом перед смертю помилувати з ним. Але той був невольником і тоді Никифор сказав наци: «Я теж християнин і вірую в Господа нашого Ісуса Христа. Страть мене замість Савіряна».

Доклавши правителю, Той назвався Савірян відпустити А Никифору мечем відрубати голову. Святий Никифор мужньо прийняв смерть.

28 лютого — день преподобного Авксентія.

За походженням Авксентій був сирієм. Він служив при дворі імператора Феодосія Молодшого (418—450 рр.).

Але згодом він відмирської суети, Авксентій прийняв спочатку сан пресвітера, а потім постригся в черці. Знайшовши на горі Оніс черу, він став відлюдником. Іншим Воким Авксентій зазнав жорстоких п'ям і катувань духом. У 451 році на ІІ Вселенському Соборі преподобний Авксентій прославився як полумийний захисник православної віри єреси.

Підготував
Валентин ЛАБУНЬСЬКИЙ
голдаль «Голосу України»

ЛЕНІН: «РАЗОМ І НАРІВ

М ДО

пресі статей
прочитання
ти на деякі
думок

щільно по-
читуючи, шу-
каючи імі-
тації: при-
мисленні
дів. Чи має
Але якщо

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

еред україн-
ді народної
рші номери),
звертаються

речі: чо-
рорію, слова
рухатися да-
ми розруши-
свідом істо-
тис вперед-
нина. Бо Ле-
у тому числі
аш союзник
ийого дик-
що її на-

Ось що писалось, напри-
клад, у № 28 «Аргументов и
фактов» за 1990 рік у стат-
ті «Яким бути союзному до-
говору»: «До жовтня 1917
року марксист-ленінці ма-
ло замислювалися над дер-
жавним устроєм. Проголоше-
ний тезис про «національне
самовизначення» трактува-
вся досить однозначно. У біль-
шовників-ленінців була досить
конкретна позиція тільки що-
до Польщі та Фінляндії —
їм необхідно надати можли-
вість відокремлення від Росії
як незалежним, суверен-
ним державам. Можливий
вихід з майбутньої Російсь-
кої держави, інших націона-
льних окраїн не обговорю-
вався навіть теоретично. І
двілі, що після Жовтня в
дискусіях епізодично брав
участь Ленін.

Подібне твердження не є
правдою щодо лєнінської по-
зиції з інвонального пита-
ння взагалі і щодо України,
зокрема. Очевидно, люди не
читали праць Леніна з на-
ціонального питання. Бо во-
но було у нього на вістрі пе-
ра. Він справедливо вважав
боротьбу за національну не-
залежність народів «прокля-
тої імперії гніту й насильст-
ва» серцевиною боротьби за
соціальне визволення.

**«УЧІТЕСЯ, БРАТИ МОЇ,
ДУМАЙТЕ, ЧИТАЙТЕ...»**

Давайте вчитайтесь у Ле-
ніна! Майже хронологічно.
1900—1905 роки. У пер-
шій російській революції
найактивнішу участь беруть
робітники й селяни, студен-
ти України. Харків, Київ,
Одеса, Катеринослав. Ленін
видає брошуру «Травневі дні
у Харкові». У ній пише, що
харківські робітники не про-
сто вимагають 8-годинної ро-
боти і своєї газети, а борю-
ться за свободу народу.

«Віддача в солдати 183-х
студентів» (1901 рік) — Про-
події у Київському універ-
ситеті. «Студент шов на до-
помогу робітників» — робіт-

ник повинен прийти на допо-
могу студентам. Уряд хоче
одурити народ, заявляючи,
що прагнення до політично-
го протесту є просто безчиз-
ством. Робітники повинні пуб-
лічно зв'язати і роз'яснити
найширшим масам, що це
брехня, що справжнє воги-
ще насильства, безчизства і
розгизданості — російський
самодержавний уряд, само-
владдя поліції та чиновни-
ків», — такий лєнінський
висновок.

Рік 1913. Нове піднесення
національних рухів. У «Ра-
бочей првде» (№ 3) Ленін
викриває кадетів (конститу-
ційні демократи), називає їх
«горе-демократами» і заяв-
ляє, що марксист не забу-
вають... азбучного обов'язку
всякого демократа — борот-
ся проти всякого цюкування
будь-якої нації за «сепара-
тизм».

Вересень 1913. Стаття «Як
єпископ Никон захищає украї-
нців?». Викриваючи певні
чорисотенні прийоми чле-
на Державної думи Нико-
на, Володимир Ілліч водно-
час пише: «Єпископ Никон
справедливо гдає, що пору-
шене ним «питання є пита-
ння надзвичайної ваги, яке
стосується калічення 37-мі-
льйонного українського на-
роду»; що «багата, красива,
талановита, квітуча і поетич-
на Україна приривається на
виродження, поступове оту-
піння і повільне вмирання».

Ленін підписується під цим
сумним прогнозом.

У статтях «Кадети про
українське питання» і «Кадети
і право нації на самовиз-
начення» (1913 рік) Ленін
розвинує орган кадетської
партії газету «Речь», яка
обсипала «лайливими слова-
ми український сепаратизм»,
вказує, що «недопустимо
розносити «сепаратизм», як
«маячню» і авантюризм, що
це прийом шовіністичний,
що право на відокремлення
— «програме питання, яке
стосується обов'язків демо-
кратії взагалі».

У червні 1917-го «Прав-
да» у статті Леніна «Украї-
на» проголошує, що «рево-
люційна демократія Росії

повинна повернути собі бра-
терське довір'я робітників і
селян України». «Цього не
можна зробити без повного
визнання прав України, в
тому числі права на вільне
відокремлення». Він розви-
чує буржуазну газету
«Речь», яка шалено обруши-
лась на українців за їх «са-
мочинне» рішення. А це рі-
шення було не що інше, як
видання трайса Цент-
ральною дою, звалений
11-го червня 1917 року Все-
українським військовим з'їз-
дом «універсальний акт» про
устрій України. Ленін пози-
тивно ставиться до цього ак-
ту, наводять витяг з нього і
робить цілі висновки. Ци-
тує: «Не відокремлюючись
від усієї Росії, нехай украї-
нський народ на своїй зем-
лі має право сам розпоряд-
жатися своїм життям... Усі
закони, якими повинен вст-
ановлюватися лад, тут, на У-
країні, мають право видавати
тільки — ші українці збо-
ри...»

І далі — коментар: «Це
цілком ясні слова... Ні один
демократ, не кажучи вже
про соціаліста, не зважиться
заперечувати цілковиту за-
конність українських вимог».

Ще раз ринуче підкреслює
що дум Ленін, будучи
головком «рада», у на-
рештешу Всеросійському
з'їзді військового флоту 5
грудня 1917 року. Він наго-
лошує, що нічого боятися,
якщо Росія розпадеться на
окремі республіки, хоч би
«скільки було самостійних
республік, ми цього страши-
тися не станемо», і підкрес-
лює, що «коли ми зараз спо-
стерігаємо національний рух
на Україні, то кажемо, що
безумовно стоїмо за повну і
необмежену свободу украї-
нського народу».

Далі події розвивалися
драма. Очевидно, і об-
ставинки, і оточення відігра-
вали свою роль. 18 грудня
«Правда» друкує «Маніфест
до українського народу з
ультимативними вимогами
до Української Ради». В ньо-
му, зокрема, говориться, що
Рада Народних Комісарів ви-
знає «Українську Народну

республіку». Її право зовсім
відокремиться від Росії, або
вступити в договір з Росій-
ською республікою про феде-
ративні і тому подібні взає-
мовідносини між ними».

Але далі Рада Народних
Комісарів звинувачує Раду
в кроках, які означають «зни-
щення всякої можливості
угоди». Висуваються вимоги
з чотирьох пунктів і ульти-
матум: «У разі недержання
відповіді на ці питання про-
тягом 48 годин, Рада Народ-
них Комісарів вважає Раду
в стані відкритої війни
проти Радянської влади в Росії
і на Україні».

Ні в яких історичних до-
кументах, які я вивчив, ло-
гічного обгрунтування тако-
го ультиматуму виявити не
вдалося. До речі, у примітці
до цього документа історик
іам кажуть: «Далі текст на-
писаний Л. Д. Троцьким, з
виправленням В. І. Леніна і
І. В. Сталіна». Кому ж на-
лежало авторство ультиматив-
ної фрази з трьох рядків,
яку, можливо, колись іще за-
несуть до книги рекордів
Гіннесса за неперевершене в
історії «дипломатичне» сло-
вобудуство? Не «ми будемо
вважати себе в стані війни
з Радою», в «вважатимемо
Раду в стані відкритої війни»
з нами.

Але вже 1 січня 1918 ро-
ку Ленін пише «Резолюцію
Ради Народних Комісарів
про переговори з Радою», в
якій є рядки про «принцип-
альну готовність почати пе-
реговори» Ради з Радою На-
родних Комісарів.

А того ж 1 січня він під-
писує інший документ —
«Про призначення надзви-
чайного комісара України».

Ним став С. Орджонікідзе.
Які права мали коміса-
ри, та ще й надзвичайні,
добре відомо. Орджонікідзе
послався на Україну з ме-
тою негайної відправки хлі-
ба в Пітер. Ленін у телегра-
мах Орджонікідзе й Антоно-
ву-Овсієнку вимагає: якнай-
швидше, а то «Пітер ско-
нає». Колісну революції
треба було рятувати. Народ
України це розумів. Він зав-
жди ділився з сусідами хлі-

бом-сіллю. Проте в ультимат-
тумі Раднаркомом Українській
Раді про продовольчі спра-
ви не згадувалось жодним
словом.

**ВИЗНАТИ «ВСІЛЯКИЙ
СУВЕРЕНІТЕТ» ЧИ НЕ
ПОМІЧАТИ ЙОГО!**

Водночас В. І. Ленін ро-
зумів, що будь-яке обмежен-
ня самостійності українських
більшовиків може викликати
протест, а це суперечить його
попередній політиці. І він
пише Антонову-Овсієнку, що
«наше втручання у внутріш-
ні справи України... не баж-
не. Зручніше здійснювати ті
чи інші заходи через органи
місцевої влади». В іншій те-
леграмі: «Радн бога, докла-
діть всіх зусиль, щоб усі і
всні тертя з ЦВК (харків-
ським) усути. Це архіваж-
ливо в державному відношен-
ні. Ради бога, помиряться з
ними і визнайте за ними всі-
лякий суверенітет. Коміса-
рів, яких ви призначили, ду-
же прошу вас зняти. Дуже
й дуже сподіваюсь, що Ви
це прохання виконаєте і аб-
солютного миру з харківсь-
ким ЦВК досягнете».

І в інших посланнях Ілліч
попереджає: «діяти в цілко-
витій згоді з народним сек-
ретаріатом «суверенної» Ук-
раїнської Республіки».

Правда, не всі так дума-
ли і діяли, як Ленін. І в
першу чергу наркомрад Ста-
лін, який у нвтіні 18-го гру-
бо образив українську деле-
гацію на чолі з Скрипником,
заявивши, що пора «бросить
игру» в республіку. На цей
випад делегация України на-
діслала рішучий протест:
«Ми повинні заявити, що
ЦВК України і Народний
секретаріат мають джерелом
своїх дій не те чи інше став-
лення того чи іншого нарко-
ма Російської Федерації, а
волю трудящих мас Украї-
ни...».

Тоді на Україні ще були
лідери, здатні на протести
проти імперського свавілля.

Пізніше ж
темний сніл.
— ось раб-
багатох дес-
ких керівни-
сятиліть.

Певен, що
Сталіна була
лютого 1919
Ради Оборон-
шим пункти-
«бажаним ви-
стану на за-
ни, підшука-
го нандидата
чайного ком-
на Україні»,
снті ЦК роз-
ву про скас-
ріату шляху
снті тов. Ст-
ро ЦК пров-
Кривдонбасу.

Як бачимо,
жвло від Ле-
житті. А Ле-
усе пішло ш-
чому вкраї-
рвати нові
рн під... М.
коліи завтр-
стане інший?

**ЗА СО-
Я**

Саме в д-
ня Союзу, 3
року, Ленін
«До питання
ності або п-
цію». Як від-
наються з то-
знає себе с-
що не втрути-
гійно і досит-
ня про Союз
ціалістичних
ніи не був п-
він був за с-
ноправних на-
го: він відсте-
мального об-
(Зокрема, у
неву від 26.
з припискою
пії всім член-

Перекона-
з найважли-
документів,
коме значен-
його чомусь
на сторінках

Звичних черг біля
мавзолею Леніна немає...

Зневіра дає сходи.
Зруйнувавши святині,
перейшли до руйнації
ідеї. Бо ідея була —
руйнувати.

«Ми наш, ми новий...»,
«Хто був нічим, той
стане всім».

А хто був — чим!
Що буде з ним!

Режимі хунти і преторії
Минало все
лишались народи
А грати що ж
це канва історії
Треба ж на чомусь
вишити обличчя

свободи.

Ліна КОСТЕНКО.

Фото

Олександра КЛИМЕНКА.

Суверенітет: від декларації до реальності

ути собі бра-
роби́тніми!
«Цього не
без поміно
України»
ава на вісьме
». Він розви-
злено обурю-
ців за їх «са-
на». А це рі-
жко, як інше,
іде з Центр-
валений
1917 року Ве-
вському з'я-
вляють «іго-
вний акт» про
р. Ленін поз-
а до цього ак-
т з його і
ісуючи. Ця
окремлюючи
і, нехай укра-
вено своїм са-
сам розпорд-
жанням... Усі
повинні встал-
дид, так на Ук-
країні... Чи збо-
жувати? «Це
ж не тільки
ж не звичайні
завдання, а
і, це підкреслю-
в, будучи
а, у на
Сторінському
ого флоту 5
оку. Він наго-
лого боїться,
копандет на
іальну, хоч би
р самостійних
дного страш-
н і підпер-
жик зараз спо-
нональний рух
і, звесмо, що
мо за пошуку
ібоуду україн-
р» доклався
і, що «вони
бмені» відгра-
в. 19 грудня
же «Маніфест
до народу з
і, вимогами
і «Рад», в нь-
оверності, що
і Комісарів
и Народу

республіку». П право зовсім відокремитися від Росії, або вступити в договір з Російським республікою про федеральний союз, тому подібні взаємодійники між ними».

Але далі Рада Народних Комісарів звинувачує Рад у кровях, які означають «знящення всякої можливості угоди». Висувати вимоги з чотирьох пунктів і ультиматум; «у разі неохочення відповісти на ці питання протягом 48 годин, Рада Народних Комісарів вважатиме Рад у стані відкритої війни проти Радянської влади в Росії і на Україні».

Ні в яких історичних документах, як і вивчили, логічного обґрунтування такого ультиматуму виявити не вдалося. До речі, у примітку до цього документа історик нам каже: «Далі текст написаний Л. Д. Троцьким, з виправленням В. І. Леніна і Я. В. Сталіна». Кому ж належало авторство ультимативної фрази з трьох рядків, яку, можливо, киявське іще за-везуть до книги рекордів Гіннесса за неперевершені в історії «дипломатичні» словобудує? Не «ми будемо навмисно себе з'являти з Радом», а «авантюажно Рад у стані відкритої війни» з нами.

Але вже 1 січня 1918 року Ленін пише «Резолюцію Ради Народних Комісарів про переговори з Радом», в якій є рідкий про «принципальну готовність почати переговори» Ради з Радом Народних Комісарів.

А того ж 1 січня він підписує інший документ «Про призначення надзвичайного комісара України».

Нім став С. Орджонікідзе. Як права мали комісари, та їх я надзвичайні, добре відомо. Орджонікідзе посилає на Україну з метою негайної адаптації хліба в Півден. Уряд у телеграмах Орджонікідзе і Антоновичу-Овсєнському вимагає: лий швидко, а то «Півден синає». Коліську революції треба було рятувати. Народ України це розумів. Він завжди діяв за сусідями-хлі-

бом-сіллю. Проте в Україні-туні Радарому Українській Раді про продовольчі справи не згадувалося жодним словом.

ВИЗНАТИ «ВІСЛІКНИ СУВЕРЕНІТЕТ» ЧИ НЕ ПОМІЧАТИ ЙОГО

Водночас В. І. Ленін розуміє, що будь-яке обмеження самостійності українських більшовників може викликати протест, а це суверенітет його попередній політиці і вийде Антоновичу-Овсєнському, що «наше втручання у внутрішні справи України... не бажане. Зручність здійснювати ті чи інші заходи через органи місцевої влади». В іншій телеграмі: «Ради бога, доклади всіх зусиль, щоб усі і всі інші партії з ЦВК (хартівським) усунути. Це архаїчно в державному відношенні. Раді бога, помирись з ними і визнайте за ними вселенський суверенітет». Комісарів, яких він призначав, дуже прохав, щоб зняли. Але він думає сподіватися, що це прохання виконає і абсолютного мурі з харківським ЦВК досягне».

І в інших посланнях Лаліч попереджає: «Діяти в цілому-вільно згоді з народним сенсатаріатом «суверенної» Української Республіки».

Правда, не всі так думали і діяли, як Ленін. І в першу чергу наркомрад Сталін, який у квітні 18-го року обрав українську делегацію на мові з Скрипником, заявивши, що пора «вирішити» в ігрові в республіку. На цей випадок делегація України на-діслала рішучий протест: «Ми повинні заявити, що ЦВК України і Народний сенсатаріат мають джерелом своїх дій не те чи інше ставлення до нас, а іншого марк-ма Російської Федерації, а волю трудящих мас України».

Тоді на Україні це були лідери, здатні на протести проти імперського свавілля.

Пізніше ж все покорилося темній силі. «Чого зловити?» — ось рабська психологія багатьох діястів українських нерішучих протестом десятиліття.

Певен, що не без тиску Сталіна була прийнята 17-го лютого 1918 року постановою Ради Оборони, у якій першим пунктом визнавалося «бажання введення воєнного стану на замісництво України, відхилення «відходо-го кандидата на пост надзвичайного комісара замісництва на України». «П. П. 5, 6. Протести ЦК розробити директиви про скасування Комісарів влади України. Протести тов. Сталіна через Євро ЦК промисли сповсюди Крайнадобу».

Як бачимо, не все залежало від Леніна навіть при житті. А після його смерті все пішло шкереберть. Ось чому вкрай небезпечно створювати нові союзи структури під... М. Горбачова. А коли зазвуча Президентом стане інший?

ЗА СОЮЗІ АЛЕ ЯКІНІ

Саме в день проголошення Союзу, 30 грудня 1922 року, Ленін дитусе записки «До питання про націоналізм або про «автоматизацію». Як відомо, вони починаються з того, що Ілліч визнає себе силано званням, що не втрутається досить енергійно і досить різко в питання про Союз Радянських Соціалістичних Республік. Дік не був проти Союзу. Але він був за союз повністю рівноправних націй. Більше того, він відстоював ідею формального об'єднання в союз. (Зокрема, у листі Л. Наме-неву від 26.09.1922 року, з прислів'ям: «Розсудити копі всім членам Політбюро»).

Переконання, що це один з найважливіших лемічних моментів, який має виникнути значення сьогодні. Але його чомусь я не зустрічав на сторінках союзних видань.

Звернемося знову до Леніна. Повітряні з'єднання? Чи піти в «Правду» 6 травня 1917 року: «Чи погодяться російські імпалялісти, на «свободу» народу, пригноблених ними: Вірменії, Хвін, України, Фінляндії?». Вий же засіб гнобили російські імпалялісти, наприклад, український народ? У такий же, як і сар, російський. І так, як це робили українські імпалялісти. Завжди, платили мало. Але хліб в Росії вони платили більше».

Те ж саме і тепер. Тільки гірше. Бо «сильний» народи дер з усіх народів іще більше. Тому треба, як казав Козьма Прутков, дивитися у корінь. А корінь — матеріальна основа Союзного договору.

ЧОМУ НЕ ВІДПОВІВ БОРНС ОЛІННІКІ

На одній з телепередач про Союзний договір з українськими моїх земляків, я зателефонував з віддаленого села на лінійчому у Москву да особисто звернувшись до Б. Оліянина запитання:

1. У що об'єдналися в економічному і фінансовому планам коючий республіки Союзний договір, який пропонує Центр, і що вона втра-вить, коли це буде такого договору?

2. Чому горизонтальні договори зв'язки між республіками Центр не хоче вказати за новий тип Союзу з сучасними радянськими державами — більш міцний, дешевий і справді вільний від будь-якого тиску?

На ці питання заступник головар Ради Національностей Верховної Ради РСФСР відповів не дав, казати не прочитає їх (хоча Ілліч зачитував), а обмежився привитанням «земляки» в ефірі.

Природно, що у мене вникли претензії до шаноно го поета. Але коли я познайомився зі свідченнями О. Ковалев («Комсомольське знамя» за 5 січня цього року), то претензії зникли. У такий велесний халі, як наша, навіть найкращий далай не знав і не може знати, де, що і скільки лежить. Управляти такою наддержавою з одного центру економічно розумно неможливо.

Виникла якась ідея — давай пробовай її. А у що це об'єдналися народам — ніхто і встати не хоче.

І востаннє ми знаходимо відповідь на корисні питання: чому перебуваємо в не-уважних у світі-лінійних при-тиках роботащих людях?

Справді, чому? Причини багато, але головна — і я а цьому твердо переконаний — у тому, що ми, матеріалісти за лозунгами, на словах, е на ділі не лише заклятими метафізиками, а й неврап-ними ідеалістами. Ми чини-моємо від ідеї, від фантазії, «колективізація» — це пре-рассе, це соціалізм, це ми-ща, порівняно з капіталі-зом, продуктивність праці».

«...в офіційному органі К.-д. партії — «Речи»... стаття — справжнє шовіністичне цюкування українців за «сепаратизм».

Пан Мих. Мозилаский, якийде проти Донцова і проти всього з'їзду українських студентів зрубів, лайлив слова з лексикону чорносотенців...

Горе і демократи наші кадемі!...лідиці цюкування за «сепаратизм», цюкування людей, які не можуть захищатися, є край безсоромності наших садорів».

1913 р.
Ленін В. І., Повне збір-
торів, т. 23, С. 323—
324.

«Якщо Фінляндія, якщо Польща, Україна відокремляється від Росії, а чому нічого поганого нема... хто скаже це, той шовініст. Треба зберегти, щоб продовжувати політику царя. Ми-коши. Ажже Норвегія відійшла від Швеції... У обох народів, у пролетаріату Норвегії і Швеції змичилося до-віря один до одного після відокремлення».

1917 р.
Ленін В. І., Повне збір-
торів, т. 43, С. 330.

«ПАРВІ НАРІВІ»

(Закінчення).

Початок на 12-й, 13-й стор.

Чи не такою гісторичною моделлю колоніалізації і не таким злиттям мабуть було створення унітарного Союзу? Наслідки ті ж самі.

Тепер нам кажуть: сьогодні нема святині справ для радянських людей, як збереження і оновлення Союзу. Знову Ісха. А чому не поставити усе на ноги: нема святині справ, ніж утвердження суверенітету республік, які створять яскраві новий (а не оновлений) Союз суверенних радянських держав? Поставили питання так, ми логічно вимушені будемо перенерпувати йшу псевдоідею, якою зобов'язують людей толони. Це: «республіки делегують Центру рід повноважень і виділяють на це певні кошти». Але хіба навіть безоб'язальності скля не видно, яка це об'ява, перенерпана тут. Повинно ж бути: «Корона Республіки визнає, який відсоток від свого бюджету вона може виділяти Центрові для забезпечення ним її інтересів і відповідно делегує йому рід повноважень чи якусь частину їх».

Гвиндиз заступає неспокійно. Але вона — вирішальна. Бо коли ти вже віддаєш свої права, тоді ти, хто їх отримав, вже будеш диктатором, скільки ти повинен і чого матеріально віддати. Бо вони уже мають на це права.

А інтереси народів (ми вже сьогодні переконалися), це, насправді, забезпечення їх права на життя, гідне людини.

Отже, делегуючи певні права Центрові, ми «наймемо» його, укладаємо з ним контракт, а для його укладення треба йти на відчай.

А від того, які кошти у нас є. Як на мою думку, сьогодні Україна не повинна була б виділяти на утримання Центру більше якось частини того, що йде на утримання верховних органів влади у республіці. Тоді й Центр не буде роздувати штати і зазнаватись. Тоді не республіки будуть вимоловляти на колінах у нього толони, а навпаки. І це буде логічно.

А ЛЕНІН ГОРБАЧОВУ ВІДПОВІДАЄ...

Ленін імперській владі не утримувалася і досі тримається, як не їм виділило. І нехтують його логікою.

М. Горбачов. Серпень 1990 року. Виступ в Одеському міжнародному органі: «У непростій ситуації, яка вимагає невідкладних заходів щодо зупинення міжнародної війни, доводиться, проте, чути й такі голоси: а чин варто взагалі розпосилати з підготування Союзного договору. Міркують, чому саме життя привичить людей до розуміння його необхідності. З чим ніяк не можна погодитись...»

«Пратично не наші республіки батонаціоналізм, десятки мільйонів людей по-

ходять від змішаних шлюбів, більш як 60 мільйонів людей живуть на територіях, які кажуть, не своїх республік. Морем сліз і крові можуть закінчитись спроби силою змінити ці результати тривалого природно-історичного процесу».

Що це? Науково обгрунтоване передбачення чи нерозуміння реалій сучасного світу, в якому — від Алєксандра до Австралії — також мільйони змішаних шлюбів? Чи... Я не можу на це відповісти однозначно.

А як же з елементарною диалектичною логікою, за яку стільки борювався Ленін? Хіба процес відірвання нації від батьківщини є природним, а поспішність з новим Союзним договором не є «спробою силою змінити» результати «природно-історичного процесу»? Як бачимо — логіка наивніор.

А ось що відповів наші «левеліни» сам Ленін: Рік 1917-й. II конітенна Всеросійська конференція РСДРП(б): «Чому ми... повинні відмовитись від визнання права на відокремлення Польщі, України, Фінляндії? Нам пропонують стати шовіністами...».

А навіоанний наш Президент бачить усе напаким. Бачить море крові і сліз. «За кого він нас держить?», як кажуть в Одесі. Хіба ми цінували, скільки ти повинен і чого матеріально віддати. І хіба там не було і нема змішаних шлюбів?.. Більше того, М. Горбачов на сесії розписався за всю планету: весь світ, мовляв, тремтить від того, що, в разі невіддання Союзного договору, у нас зникне 15 ядерних держав. Розписався, віддаючи те, що Україна, наприклад, вже сказала, що й їх так потрібна ядерна зброя, як потрібен їм Чорнобиль.

Але в народі розуміють усе правильно. За кордоном діють люди, які правлять і мовляв, і чир, справді, боротьба нестабільності. Тільки, насправді, не війсьовою. А тією, за якої не зможуть стабільно держати контроль над урядом останньої на землі імперії толони золота за шмечком, або обдурювати її народи за допомогою того ж уряду.

Ось від чого, насправді, за кордоном так занепокоєні. Від реальної можливості втратити тієї «ролі», яку вони відідали якийсь «державі» на «світській арені». Ця роль — ганебна. І це бачать ті, хто не сліхий. Націоналістам виділо хоча б це: сьогодні мати не нових конкурентів, якіми можуть швидко стати інші республіки, а бездарну, на оцінках історії, імперію.

Ось де собака зарита, а не там, кудя нам показують.

АНОНИМ. ПСЕВДОНИМ. РЕФЕРЕНДУМІЙ

Звернімося до «Словника ілюмінативних слів».

Анонім від грец. — безіменний. 1. Автор твору, листа, який умисно приховує ім'я. 2. Твір без зазначення імені автора.

Проект Союзного Договору виявився (хоча уже безліч разів звучали німоти називати авторів аноніми). Для чого ж умисно було приховувати авторів? А щоб заявити, що в його розробці брали участь усі республіки. Проте: «Україна ніякої участі в підготуванні проекту Союзного договору не брала» (В. Гриньов, заступник Голови Верховної Ради УРСР: «Голос України», 5. 01. 91). Центрові виділо грати в аноніми йти, бо до нього народам далеко (як до Бога!), захоче обдурити — не завжди й не одразу перенерпш.

Псевдо... (від грец. — обман, вигадка, помилка). У складних словах відповідає поняттям «несправжній», «неправильний».

А референдум по Союз? Не ослепленням людям уже зараз видно, що мисляться псевдоферендум. Але чому? А тому...

Референдум (від лат. — те, що має бути повідомлено) — всенародний опит з найважливіших питань державного життя...

Про що має бути опитувано? Що має бути народ повідомити опитуванам? А ось що саме: народ за те, щоб жити в Союзі, чи проти? Але хіба є народи, які проти спілкування з друзями, злагоди, союзів з іншими?

«За який Союз? — Ось що має бути народ повідомити. Як і мої земляки, котрих я уже опитував не раз, я — за Союз! Але за який? Люди проти псевдосоюзу! Люди накушту «Досить, досить, німа, аноніми, обмані!».

Чому саме питання у людей? Хай не обривається Михайло Сергієвич, але люди досі варті у Леніна і не зовсім варті у нього.

Бо Ленін був проти унітарного союзу. Але його наступник Сталін повернув великий наддержавний статус «тюрмі народів». Шостий наступник-лейнєць заявив, що союз був унітарним, а союзові федералістський великий механізматор сказав, що це саме, що й «ковелена стара баба» — «новий мір» гваріювання права і свободи людини будь-якої національності.

Але люди питають:

1). Хіба існуючий Союз не проголошувався чого ж лозунг? Що ж зашкандило жозу? Уже М. Горбачову злітати його в життя за довгих 6 років?

2). Де гарантія, що це не черговий «псевдо» (тобто обман), коли більш унітарний проект нового договору, ніж був попередній, відноситься за «яскраві новий»? І коли фраза «в новий мір», поновістю так, із зміною назви, Прогамма КПРС, який також об'являло, що «успіла» «в новий мір» — поновістю «єдиним потоком».

3). Як же варті такі зая-

тому вони у своїх бідках підтримують насильство за «крутим столом» по всесоюзному телебаченню, ту зусилку В. Олініна, що референдум сід було б проводити за участю спостерігачів ООН. Щоб він не був аноніми, псевдоніми!

У цьому, на мій погляд, має бути кровно заінтересоване світлове співтовариство. Бо світові небадужа, з ним його, його дітям, онукам і правнукам жити в третьому тисячолітті...

ВІД КОЗЬМИ

ПРУТКАВО ДО...

ГЕНЕСКА

Отже, як ми переконалися, Ленін і сам не усе міг противити. Видатий історична особа є продуктом оточення, саме створене оточення і ставалою, чому Ленін іст рична особа є смертю і трагедією, як і всі люди, в пошук якої сплетені тисячі. Я, наприклад, дякую за життя, чому Ленін і геніальний мислитель і практик, стратег і тактик, який розглядає у Сталіна його негативні риси, не захотів зміювати створення ним ж структуру, яка дозволяє одному генеску «концентрувати в своїх руках необмежену владу». Він запропонував перемістити «Сталіна з цього міста на назначати на это место другого человека, котрий...».

Більше терпим, більше жменей, більше величчя. А чого, коли замість того через рік-два прийдє такий же, як Сталін? Що тоді? Чи не логічне було створити триумфатор для керівництва партією? Ні, шукайте товариша на посаду, яка відкриває можливість на «необмежену владу».

«Нельзя обьять необьятоного» — казав Козьма Прутков. То при цараті, у державі робітників і селян — тех німоти, крім генеска. А коли він це й Президент? І навіть його з козми, з козми ростуть, і він бере на себе нові й нові атрибути не обмеженої влади. Що на народі, народи, депутати РСРР? Михайло Сергієвич — «терпимий», та «лялявий», «вчизаний», до якого не хотіли, що дитина з ним не виділа. Але коли завтра — не він? Чи не обмежені повноваження повернуті знову варті?

І остання відповідь читачам і слухачам.

Іти до нового Союзного договору зі спокоєм на душі, чистою совістю і вірою в світле майбутнє можна, за моїм глибоким переконанням, тільки насавуючи з якогось першого числа будівництва Центру і Прогамми КПРС, який також об'являло, що «успіла» «в новий мір» — поновістю «єдиним потоком».

РАЗОМ І НАРІВНІ з усіма представниками всіх республік. (Але від якої мови, від якої мови, від якої мови...)

Така логіка ішої неможна — то вже знову зашморк псевдології...

КОЛІ МЕНІ БУЛО 16 РОКІВ

**ВІТАЮ ВАС,
ШАНОВНІ
ЧИТАЧІ І
ЧИТАЧКИ Ось
УЖЕ МІСЯЦЬ,
ЯК ДЛЯ ВАС
ВІДЧИННИЛИСЯ
ДВЕРІ МОєї
ВІТАЛЬНІ.
СЬГОДНІ Ж
ЗАПОЧАТКУЄТЬСЯ
НОВА
РУБРІКА «КОЛІ
МЕНІ БУЛО 16
РОКІВ», І Я З
ІНТЕРЕСНИМ
ЧЕКАТИМ
ВАШИХ
СПОГЛІДІВ ПРО
ТІ ЧАСИ.
ЗГАДАЙТЕ СВОЮ
ЮНІСТЬ, А
ЯКЩО А СЕРЕД
ВАС ДІВЧАТА
ТАКОГО ВІКУ,
ТО НАПИШІТЬ МЕНІ,
ЩО ВАС ХВІЛЮЄ
ЗАРАЗ. БУДУ
ЩИРО ВДЯЧНА.**

Доктор юридичних наук (просила не називати прізвища):

— Коли мені було 16 років, я, натурально, дивилася на світ «крізь рожеві окуляри». Та й відомо: із нас, зрозуміло, були такіми ж ідеалістами. Мійшла вішка... Тільки-но мені виповнилося 15, я самі розумієте, вступила до кономолу, бо прагнула бути морською людиною. Десь з рік мене «випробовували», я вже не зовсім добре пам'ятаю, як саме. А в 16... Тоді, натурально, теж була «собоюдовна». Мені дали поручення агітувати домогосподарок. Пішла. А домогосподарин ж тоді, зрозуміло, були зовсім не такі, як нині. То були жінки, завадали затьовою роботою, нестатими, болячими дитинками... Що там їх вігнати? У них же одне в голові, зрозуміло, — чим би дітей нагодувати, та чи чоловік з війни повернеться, а в їм лещиць про світле майбутнє читаю... Яна вже там історист... А статиста фінансів «галочка» та «стелю» зупити писати не оміла — максималістка як Відомостей...

Оксана ІВАНЕНКО, письменниця:
...То були наші часи: 21-й, 22-й роки. Але й цікаві! Я тоді саме вступила до Полтавського інституту народної освіти. Як? Та так уже вишло. Хлопці підружили дошкиту від управдому. Тоді ж: управдом був «Бог, і цар». У дошкиту мій було кілька нирпиралень, а їм написав: «Закреслюю вам вірність». І печатку поставив. А хлопці підружили «підписувалися», на це, та й виправили «15» на «17». «Нехай і вірять, як написали!» — сміючись. Іспити склади дуже. А була така умова: то пише таір українською мовою, той наступних іспитів не складає. То я написала твір «Українська пісня». О! Ок, про те довго коном розказувати. Іспити і обсягом доводилося користуватися. Знаєте ж, у такому віці хочеться бути створшим. А в нас ще тоді турботи було. «Наука жінати називалася. Відомостями і Полтаві хлопці його віддавали. А як уже нам з подружкою кортило до того турботи потрапити. Там ми маж записали на мій дошк народження тих хлопців. З продуктами, існо, скрутило так, та матуся якняхос кор

жінки напелла. Пригодоє хлопці ти ми нирканими та приназую: «Оде ж мій Олексійку вже 17 років виповнилося! Незуваж як і минули ті роки». Дакувати мамі, прийняли нас хлопці до свого турботи. До гуманітарної секції. Там ще фізико-математична секція була, там хлопці проблеми роз'являли, і кулінарна. А ще ось забула сказати: ми там постійно свічували лати народження відомих письменників і науковців. І коли ми з подружкою вступили, там нам завадали підготувати доповідь. Подружка сказала «Чехов і жінки», а я вже «Чехов і діти» (тоді саме десь Чехова був). І як у тоді дималася. Письменницький же шлях мій із дитинства. Хоч і стала писати ще з 6-ти років. А як уже навчалася на підготовчому відділенні Інституту, зайшла якось до подружки на роботу — конспект видати. Чому на роботу? Бо всі ми тоді працювали. Хто з бібліотечі, хто в лійській монторі, брат мій лещиць на командирських курсах читав, хоч йому всього 17 років було. Там от зайшла я до подружки, а вона в дитячому будинку працювала. Тоді ще не було великих дитячобудів — тому всього 35 дітей виховувалося. Так там затинио було, по сімейному... Завдувачка швачною раніше працювала, але дуже освіченою

жінкою була. Діти веселі, приборані. У вітальні, а будинок розташований в палаті колишнього поміщика — планію столу. А я сіла, та й загради шось веселення. Ой, як мене діти обсіли! Пограли я з ними, віддала подружці конспекти та й пішла собі. Коли же атечери заходить подруга. «Мене...» — накле, — завдувачка прислала. Чи не хочеш ти в нас миховательною попрацювати? Я й погодилася. А тоді, за якийсь час, зібравши ми дітям свято вески ашштутати, подружати й І, мала я написати якусь г'оску. А мені ж все ніколи — то залки здавати, то те, то інше. Так завдувачка зачинила мене усебі у себе в кабінеті та й накле іррає діврі. «Покі не нажмиш не випущу!» Як я тоді образилася! Як написала. «Поплакала, звала й накле написала п'єсу «Валентина дитини...». Жаль, я нині з яких бунднів не маю. Та й поді знаєш. До нас же хлопці тільки «на Ві» зверталися... Я нам, як приїдете, ще багато чого розкажу, і навіть зараз про це роки пишу. Приїдете?

Ангела (молода жінка з метро, років з 30 не виглядає, а двома клумками, і готується, і з немовляем за спиною):

— Коли мені було 16? Пани кореспондент, а навіщо вам те знати? Ну, як робота там, тоді слухайте. Тільки не смійтеся. У 16 році я жінкою дуже болас атомної війни. І пропаганда там працювала, і зараз я порозуміла, а тоді, ой, страшно згадати! І навіть у батька мого не могла сварилися, завжди попереджала їх, куди йду і коли повернусь. Раніше через це все ж саювалася. Що ставало? Та ну, болало, що не лійва почесіть, то батьки не згаднуть, де мене шукали. А як раптово евакуація — тоді по роботі? Тенер мене й сави сміши, і навіть думало, а тоді від війни у голові паморочилося. Хоканія? Та як же в 16 років і без хоканія. Існо, зниклохалася. Мача? Чи шлусіть, ніяко те ноканія, про яке у книжках пишуть. Хоканія мій за чотирі дні після знобства мав до армії йти, то ті чотирі дні були, моє нелезі. Ничого не бачила й не чула, як містом йшла, — нічого у пуселі. А в дзеркалі віднієн болас — там мої ой світилки, там ось іррає, там ось доседе до добра отє світилки. Там і стасює. Хоч і досі це коліне-колом бачимось, а хоканія вже давно поїхало. Віні мені зараз не брат тіліни? Ой, заговоріла я вас зовсім. Даруйте, моя зупинка. До побачення.

Респондент записала Катерина ВОРОНЕНКО.

Смачного!

«Шлук до сирця чоловіче проходить чвраз до го шукми». Як часто ми чуємо цей вислів. Але жоду думку, чи не зовсім вірно. Не треба так об'язкуватися чоловікам, як тей жони приречення. Якомоу завадимо, своє серце вони можуть просто вогорувати, а не проклати за ошук чибора. Чи утримати чоловіка біля себе догомою не їм. Чи зникати жінкою відомості, а й винийти смачно приготувати, красиво подати лямчакісний борщ чи котлету. Кулінарнія жінкою у продажу завжди було обов'язком, томі доводилося пригостити речити страв у покурт чи родити винити з гавіт. Чи знаєте ви, як шаш улюбленим чоловіком бути приготувалим за 85 хвилинами?

БОРЩ ЛІВІЯНСЬКИЙ

Бурк промкати і варити немиченим у підсоленій воді з оцтом, до напеговості. Вийняти з коми, почистити, нашпатувати і тушувати з томатом-пюре 20—30 хвилин. У проціджений кістковий бульйон покласти нарізану кавеликни шпакотавими карпосами, довести до кипіння, потім додати бурк, дром підсмажені нерізіє «солонюкою» картоплю, петрушку та ріпичку шпакотаво цуор, лавровий лист, гірний перць (по-рошкоти), сіль і варити до готовності. У готовий настояний (30—40 хв.) борщ вилити бурканий кислий. Перед поданню не стій в терміну покласти дрібно порізані зварені сосиски, сметану, зелену цибулю 100 г, о-сиски — 50 г, бурк 100 г, картоплю 100 г, моркву — 20 г, ріпичку петрушку — шкоти — 30 г, немичених картоплю — 10 г, оцет 3% — 1 г, томат-пюре — 10 г, цуор — 3 г, перець, лав.

ровий лист, зелену, сіль з сирком. А ось як чини мене готувати борщ: покласти у киплячий бульйон шкоти дрібно порізані бурк. Коли бурк побіліє, додати нашпакотаву кепусту і моркву. Як кепуста почине додаватися картоплю з цуором — 10—15 хвилин, поки вариться картопля, встигнати вилити солю, шваркати винити у ступу макітру і не сел підсмажити томатну пасту чи селі помідор. Потім вилити у кеструку тілія тоду, як картопля звариться. Тоді ж борщ покласти додати перець, лавровий лист і ступу шкотишкарки. Потім додати картоплю і моркву. Все це доведеться у борщ, коли вариться уже виключили. Макітру накритиш рушником і мис достеменно зхилив і 10. Подавати борщ можна із сметанкою, а не з картоплею. Приготовати покласти дрібно посичену зелену, чеськи.

КІЛЬКА КОРИСНИХ ПОРАД КУХОВАРКАМ.

1. Горох і квасол швидко стануть «літкими», якщо незвадно до кінця варити додати у воду сіль. Можна також залити їх з вчере холодною водою, а потім варити у тій же воді.
2. Макароны варити після приготування не будувати літкими, якщо у киплячу воду додати олію (1 ст. ложку на 2 л води). В цьому випадку стей нирпирітним промивати їх холодною водою після приготування.
3. Кип'ятіння молока і супів. Молоко і густі супи не приготувати нелю швидко, якщо наструлю перед використанням сполучити холодною водою.
4. Петрушка довгий час може виглядати свіжою, коли її промити, в потілки покласти в попіл-вирішаний олію, і зварений горох, покласти у холодної води. Окремі після довгого зберігати вілігемі у петрушці сезують.

ВЕЧІРНІЙ ТОНІЗУЮЧИЙ ЛОСЬЙОН

Увечері шкіру краще за все очисити тонізуючим настоям ромашки, м'яти, звербони, лаванди, шавії, календули, а також чистотілу з доданням есенційної локіи однолюноу не стівати настою: соном апов, лави, курни або віні, розведеним пополам з водою і з динням столовою ложкою однолюноу та чейної локіи 50 нирпирі (випустити в аптці за 36 копійок).

Протирають шкіру обличчя лосьйоном треба легкими рухами, лише по лінійці шкіри, не розтираючи. Якщо у вас іще залишилося будишній вечірній крем, то наносити його треба довшим вогонним ватним тампоном, змоченим у значно меншій кількості лосьйону, ніж апов підслівний від, фруктовий, овочів.

При нанесенні крему на шкіру, квітну зморшкани, тре-

бе робити енергійні, але не занадто, немичи, що спрямовують в гліб тинки до кісткі. Це створює чимало косметичних помилки, якщо не зробити ретельно шкірою, змешаними глібини зморшкани. Ці рухи проводять після того, як шкіра буде чиста, і ретельно наносити на обличчя. Роблять їх першими і другим лосьйоном перпендикулярно до лінійки і паралельно один одному.

Залежно від розташування зморшкани, немичи спрямовують рухи по лінійці зморшкано, при складає неважко робити роблять радіальні рухи. Якщо зморшкани горизонтальні, змешаними горизонтальними рухами, а якщо вертикальні, то вертикальними. Якщо ж зморшкани кутючкые оневі, то пальці розташовують на одному рівні. У цьому разі пальці пересувають в класичній зморшканою середнім обличчя й шні вілі.

Позивні футбольної весни

ЯК СПРАВИ, БУКОВИНЦІ І КРИМЧАНІ?

Ми вже детально розповіли про те, як готуються до нового сезону українські футбольні клуби акційної ліги. Сьогодні мова про представників першого ялусу — сфєпарольсько-«Таври» і чернівецьку «Буковину».

Костаскин ПОПОВ, начальник команди «Таври»:
— Поїзду перший етап тренувань, який проводиться вдома. Зібрали й для контрольного матчів на нашій змєвсьній базі з «Тавистинином» (Хамшини) виграє — 2:0, а в Алушті зваршили вичино — 1:1 — лєдони з «Спартаксом» (Орє).

Тавар колектив зєхєднєтьєсь з Алушті, де прєтєгом майже двох тижнів вєстєна зєнєтєя. Бєлєвєнє, нєбєлєшє цєвєкєтє питання про змєнє в команді. Зібравсь до запарьєного «Мєталурга» Олєксєндєр Гєлєвєкє. Алє на вичинє, що вєн пєдлєнєшє нєзєбєрємонєтєр з лєбєком «Вєшєш» (Будєлєшє). Мє влєпєтєнє до Хєрєсєн пєвєзєксєнєн Юрєя Мєксєнєкє. Нєхєй лєпєшє кєбєтєсьє в другєй лєзі. А тєм, мєжє, я до нєс пєварєтєсьє.

Мємєо, зрєуєлєно, й лєпєвєнєнєя. Причинє вєсє нєовєрєнєє — яримчєнє, Пєвєрєтєсьє до нєс з Сєвєлєстєлє пєвєзєксєнєнєя

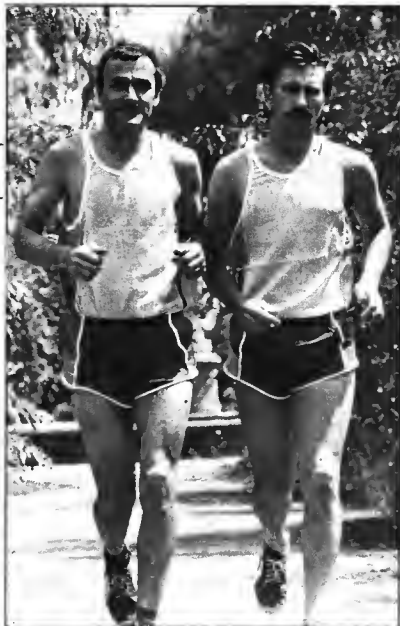
Бєдєрдє Пєсєкє. Ішєй лєкєн мєлє вєдємє шєрєкомєо зєглєлє прєхлєкєнєвє футбєлє — зєрєтєр Алєдрє Тєрєхтєй, зєксєнєя Ігор Сєвєлє, нєлєдєжєчєй Олєксєндєр Грєвєкє. Трєнєрєтєсьє з нємє й вєлєкє грєулє вєкєвєчєлє шєкєлє олімпєйськєго рєзєрєвє. Нєтємє «ФЄС» гєлєвє Чернєвєськєго облєстєрємонєтєу.

— Здєйсєнєлєсь Бєлєтєрєчєнєя мєрєя нєшєх Бєлєвєнєнєє — «Бєковєнє» вєнєбрєлє прєвєо вєстєпєтєлє у лєрєшєй пєлє. Зємєчєно, вєсє мє спєлєдєвєсьє, що нєовєчєнє нє пєстєтєє зєдєтє.

Комєндє дєлє яєрєвєнєчєнємєо зєслєжєкєного трєнєрєя Укрєїнє Юрємє Шєкєлєнєкє в єє дєї трєнєрєтєсьє в Ялті. Нєдєлєй пєлєнєтєсьє вєнєздє на збєрє до Югє-слєвєї. Пєлємє «Бєковєнє» вєнєрєшєтє до Сєрєдєнєї Азії. Вє Аєдєнє вєнє трєнєрєвєтєсьєсь і збєрєє кєбєкєвє мєчє.

Нєтємє на зємєчєнєя кєлєктєвє. Прєо лєлєвєнєнєє з чєслє мєлєдєдєх зєгєлємєо на гєовєрєнтємє. А от прєо двєх спєртєсменєх (до рєчє, нєшєх вєкєвєчєлєє) сєкєтєу. Вєвєнєлє Бєлєвєнєя грєтє в чєрєвєчєномє лєбєлє пєвєзєксєнєнє Корєлєнєнєчє і зєксєнєя Гєй. Першєй єстєнєй мєчємє грєє у оєдєськємє «Мєрємонєрє», другєй — у лєвєськємє «Кєрєпєтєх».

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ПОГОДА

Яє пєвєдємєнєнє нєшєкомє корєспєндєнтєу з Гєдрємєтєвєчєнєтєрє, 6-7 пєтєгого пєтєгоду Укрєїнє облєкємєтє яримчєнє пєвєтєрє, у лєбєкєкє-зєкєдєнєх облєкєтєх і в Крємє прєйдє нєвєлєнєй снєг, пєдєнєдєк куртєвєнєя, пєрємє снєжєного вєтєрє 15-20 мєтєрє нє сєлєкєтє, нє рєшєй тєрєнєтєрє бєз єпєдєлє. Вєтєрє пєлєнєчє-снєжєнє, 5-9 мєтєрє нє сєкєтєдє. Тємєпєрєтєрє вєдєнє 10-16, вєчєрє 14-20, у пєлєнєчєнє і снєжєнє облєкєтєх до 25, на пєднєй Крємє і в Зєвєрєпєтє вєдєнє -16, вєчєрє -4-9 грєдєтєсє мєрєзєу.

По Крєвєськєй облєкєтє сєдєгєдєнє вєдєнє бєз єпєдєлє вєтєрє пєлєнєчє-снєжєнє, 5-10 мєтєрє нє сєлєкєтє, тємєпєрєтєрє 11 -16 грєдєтєсє мєрєзєу.

ЧОМУ СТАЛИСЯ ЗМІНИ

Рємєшє рєбєтєнєнємє та слєжєвєчє «чєрєвєськєго вєрєбєчєного» облєдєнєя «Хєлєвєчєнєє» в євєкомє фєзєкулєтурєномє гєлєдєрєстє мєлєя лєбєя грєвєнєй сєлєрєвєтєя. Алє лєстєуєтєо бєзєвєрєстєя. Тєлєрє єтєрє, шє єдєнє зєлє з вєдєлєлєвєчєнєнєя вєлєпєлєнєчєнє. Прєчєо мєлєбє з мєсєчєм прєвєнєнєнєя «Бєгєтєрє», де трєнєрєсьє прєхлєкєнєнє вєлєкєй вєтєлєнєнєя, гєрєвєскєго спєртєу, кєлєтурєжєу.

На Дєпєрє яєлєнє бєзєу мєють

турєстє, вєстєлєвєчєнєнє. Пєлєчєтєє кєлєнєй яє бєдєнєчєтєо 25-мєтєрєго бєлєкєу.

Яє шє стєлєсьє тєлє мєтємонєфєрє і пєлєчєтєсьє вєсє прєстєо: зєнєвєсьє єнтєлєстє, яєлєй зєчєнєя орєгєнєзєтєє пєлєбєлєє фєзєкулєтурє, прєкєрєнєтє яєрєлєчєнє облєдєнєя у нєобєдєчєє спєрєвє оєдєрєлєвєнєнєя тєрєвєнєнєя. Дєстєє рєкєє тємєу кєрєшєнєй пєлєкєтєлє, вєлєстєрє спєртєу з бєгєу на сєрєдєнєй дєстєлє, пєрємєчєтєє рєспєблє-

лєнєсьєх та вєсєоєзєчєнєх зєлєгєнє Юрєй Мєрєвєськєй бєлє обрєнєнєй гєлєвєкє рєдє нєлєтєлєнє фєзєкулєтурє пєлєрємєнєтєу. З єтєго і пєчєлєсьє.

Упрєдєлє єстєнєнє чєтєрєх рєкєвє фєзєкулєтурєнєй «Хєлєвєчєнєє» — пєрємєчєй облєкєнєй спєртєлєдє, — яєє вєлєчєтєє до вєсєєй прєгєрємє 15 вєдєлє спєртєу. Сєлєкєй пєлєпєлєрєнєє нєрєнєстєлєсьє і зємєчєнєя сєрєдє чєлєх, гєрєнєтєнєкєй. Кєлєкєтєвє мєлє пєхлєвєтєсьє яє тємєу, що вєкєвєє вєлєнєнєй мєчєлєх спєртєу мєрєфєрєнєлє

Вєслєя Нєдєбєлєнєє та Сєрєгєя Пєрєвєлєчєнє, вєлєпєсєнєтєлє Бєлєтєрє Дєчєнєя, вєлєкєлєтєлє Сєгєкє Олєкєнєя, Ігорє Нєжєнє-є — нє прєфєсєнєлєнє, а сєрєвєнє лєбєчєнє, бєлє рєчєчєтєсьє зє вєрєстєлємє.

Микола БОЧОК.

Черкасє.

НА ФОТО: тає до чєрєвєгого Мєлєвєськєго мєрєфєрєнєлє яєрєтєрє спєртєу сєлєкєтє Сєрєй ПєРЄПЄЛЄЦЯ та єлєктєрєк Вєслєлє НєДЄБЄЛЄК.

Фото автора.

3 ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Футбєлє. Нєйкєрєшєй футбєлєстє Євєрєпє 1986 рєкєу Ігорє Бєлєвєнє лєрєпєрєдєнєй лєбєком «Бєрєсєлє» (Мєнєкєлєгєлєлєкє) кємєдєлє другєй лєгє «Алєкєтєрє» (Брємєнєшєй) зє 300 тєсєчє лєрєкє.

Імєнєтєй бємєбєрдєрє яєлєсьєтє «Дєнємє» в єкєстєй 1989 рєкєу облєкєсьєсь «Бєрєсєлє» з 1,8 мєлєнєчєнє мєрєкє. Кєнтєрєтє, Оєдєнє, вєлєнєсьє нєвєдєлєнє. У єдєнє, вєлєнєсьє рєкєу другєйє сєлєкєтє Ірєнє і Тєлє нєлєсєлєтє дєрєлє бєлє сєлєпєнєй лєдє чєсє вєрєдєнєй рєчєє в єдєномє з мєлєсьєх сєпєрємєрєчєлє. Сєдєдєнєй вєрєкє: штєрєф з 24 тєсєчє мєрєкє.

Пєлєя єтєго вєчєнєя, яє зєлєвєлє кєрєчєнєчєтєо «Бєрєсєлє», Ігорє унє нє мєгє лєзєбєтєє єлєнєй пєрєслєдєвєнєчєя. Чє, прєрєдєо, вєлєнєнєо на єгєо спєрєтєнєє рєзєлєтєлєтє.

Футбєлєстє яєлєсьєтє «Дєнємє» лєрєдєжєчєтєє пєдгєтєвєчєє до сєзєнєу. Тєлєрє вєнєчє пєрєбєрєвєтєє вє Аєдєрє, де сєдєгєдєнє збєрєтєтє тєвєрєсьєнєй мєчє і дєнєчєнємє «Штєтєрєкє». Пєлєя єлє зєстєрєчє яєлєнє пєвєрєтєсьєє до рєдєнєго мєсєтє, а в 10 пєтєго зєвєрєшєтєє до двєх тєжнє до Грєцєй.

Кєрєспєндєнтє «Гєлєсєу Укрєїнє» рєзєлєкєлє зє гєлєвєчєнєйє грєкєрєвєнє крємєсьє дєнємє-

чє Амєтєлємє Пєзєчєлє і пєстєвєнє дєлє зєлєпєтєнєя, яєє нєвєлєшє сєдєгєдєнє хєлєнєтєлє бєтєлєчє прєхлєнєнєнєє футбєлєу: прє лєкєлєкєлєчєнє Сєрєгєя Юрєнє і стєлє зєрєкєтє Вєслєлє Рєчє.

—Дєлєо Юрєнєя вєрєшєтєлєнєя, яє вєдємєо, УЄФЄ, — лєсєнєє нєстєвєчєнє, футбєлєстє. — Нєшє фєдєрєцєя яєлєлєє євєо пєлєчєлєнє вєспрєлє і пєвєдєлєлє прє чє Євєрєпєськєй сєлєкєу. Яє яєнєчєтє, чєвєсьєо вєрєдєлєтє зєлєнєнєя на зєлєкєтєу.

Рєцєй, вєлє зєхлєдєтєсьє вє гєспєтєлє МВЄ, стєлє лєгєлє. Дєлєнєкє лєпє вєлєпєтєлє.

Сєпєрєвєя мєлєвєськєго «Сєрєтєкє» в 1/4 фєнєлє рєзєлєтєрє Кєрєлє чємєпєнєє — мєдєрєдєкєнє «Рємєлє зєлєбє пєрєкєлєчєлє пєрємєчєо — 7:0 у мєчєлє чємєпєнєтєу Іспєнєй нєдєлєчєлє «Сєвєлєя».

Кємєлє. Чємєпєнєтє ССРЄ, вєчє лєгє. «Кєлєя» (Вєскєрєсьєнє) — «Крєлєя Рєдє» (Мєсєчє) — 3:2, «Тєрєпєдє» (Устє-Кємєнєгєрєсє) — «Сєлєя» (Кєлє) — 3:3.

Бєсєтєбєлє. Чємєпєнєтє Рєдєлєськєго сєзєнєу, вєнєчє лєгє, чєлєвєчєя. «Бєдєлєнєчєнє» (Кєлє) — «Дєнємє» (Мєсєчє) — 10:3:83.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Зєстєпєнє гєлєвєчєного рєдєкєтєрєя

Олєксєндєр Бєлєкє.

Чєрєгєлє рєдєкєтєрєи:

Сєлєлєя Пєскєрєнєкє,

Віктор Брємєнєцькєй.

Авєтєр мєнєтєя —

Аєкєтєлєй Мєрєчєвєчє.

Зємєнєй сєкєтєрєрє —

Лєонєдє Пєдєлєжєнєй.

Вєстєпєчєнєй —

Лєонєдє Кєлєсьє.

Оєфєрєлєнєє —

Вєлєдєкєрє Кєвєлєвє.

Кєрєкєтєрєи:

Тєлєрє Бєлєтєнєкє,

Нєтєлєя Вєслєкє,

Лєдєнєлє Мєрєзєвєкє,

Лєдєлєнєя Нєсєнєя,

Антєлєя Сєлєрєстєрєвє,

Лєбєвє Стєлєчєнєкє.

Вєрєстєлєнєчєи:

Тєтєлє Бєлєкє,

Алєя Бєдєнєкєнє,

Мєрєя Сєлєдєкє,

Олєгє Яєвєкє.

Антєлєй Артємєнєкє,

Сєрєгєя Сєлєжєнєкє.

Лєнєтєлєнєє —

Тєтєлє Мєлєнєя,

Нєтєлєя Пєлєнєя.

Оєрєдєя Пєлєчєя кєлєбєтє

дєрєкєу вєдєлєчєнєчєлє

«Рєдєлєсьєя Укрєїнє»,

232047, Кєлє-47,

прєспєкєтє Пєрєдєчє, 30.

Індекє 69252.

Тєлєрє 165.630.

Пєрєдєлєчєнєя цєлєя

на рєкє 19 крєб. 30 коп.

Зємє 031020251

Слєбєнє рєзємєчє-вєстєрєськє пєлєрєдєчєнє «Інтєрмєкєрє» рєпєлєчєє на укрєїнськємє рєтєкє

ЛОКАЛЬНІ ОБСЛУГОВУВАЛЬНІ СІТІ ARCNET І ETHERNET

Лєкєлєнє обєлєкєчєнєлєнє сєтє Arcnet і Ethernet обєдєжєтє до 300 пєрєлєнєчєнєх кєлєпєчєтєрєя на вєлєкєнєй вєдє 2,5 до 6 км і зєбєлєчєнєчєє нєдєлєчєнєчєя. Дєлємє обєдєжєнєчєє нєрєкєлєчєлє прє вєсєтєй вєлєкєстєй пєрєдєчєлє дєлєчє.

Лєкєлєнє обєлєкєчєнєлє сєтє Arcnet і Ethernet зємєлєчєтєє вєдє бєлєвєчєх прєблємє упрєвєлєнєя. Зє іє дєлємєчєє зє дєслєкє сєкєндє мєжєнє обєрєжєчє бєдє-чєкє дєлєчєкє, прєоєсєнєє аєлєлєє єлєрєє у бєдє-чєкємє рєдєстє.

Лєкєлєнє обєлєкєчєнєлє сєтє Arcnet і Ethernet гєрєлєчєчєтєє нєдєлєє зєбєрєлєчєя, дєстєрєкєу рєдєчєкєу ієнєрєкєчєнєй і зєлєкєтє прє обєрєбє дєлєчєя.

Лєкєлєнє обєлєкєчєнєлє сєтє Arcnet і Ethernet єкєлєкєчєчєтєє кєлєчєнє прє єкєлєкєчєнєчєлє чєлєнєго пєрєфєрєлєчєнєго облєдєнєчєя.

Лєкєлєнє обєлєкєчєнєлє сєтє Arcnet і Ethernet дєлєкєчєчєтєє кєлєчє рєзєлєтєлєчєє рєсєрєсє, орєгєнєзєчєнєє єлєктєрєнєчєго пєлєчє сєрєдє обєлєкєчєнєлє сєтє і зєлєкєтєнєчє рєшєчєє лєбєчє на нєшєх сєнєлєчєлє.

«Інтєрмєкєрє» гєлєвє зєстєрєчєє іє зєлєкєчєнєчєнєчєє кєлєчєчєчєє зє дєрєстєтє:

Мєлєчє-зєлєкєчєнє чєтєрє нєшє рєзєбєкє ССРЄ «Інтєрмєкєрє»
232013, Мєлє-13, улєя Бєдєлєжєнєй, 5. Тєлєфєнє 296-43-43. Тєлєфєкє: (044) 296-47-11.